

62018

"This document is the property of
Thailand Information Center (TIC),
Centers of Academic Resources and
be returned within two weeks to the
Thailand Information Center, Centers of
Academic Resources, Chulalongkorn
University"

โครงการวิจัย

การติดตามผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวปี 2544

กระบวนการและปัญหา

Research Project on the Monitoring
of Foreign Labor Registration
2001 : Issues and Problems

ศาสตราจารย์ ดร. สุภางค์ จันทวานิช

สมาน เหล่าดำรงชัย

นพรัตน์ สุกระกาญจน์

ปิยวัฒน์ ทองช่วย

ศจินทร์ ประชาสันต์

ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มกราคม 2545

This document is the property of Thailand Information Center (TIC), Centers of Academic Resources and is to be returned within two weeks to the Thailand Information Center, Centers of Academic Resources, Chulalongkorn University"

62018

โครงการวิจัย

การติดตามผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวปี 2544

กระบวนการและปัญหา

คณะวิจัย

ศ.ดร.สุภางค์ จันทวานิช

สมาน เหล่าดำรงชัย

นพรัตน์ สุกระกาญจน์

ปิยวัฒน์ คงช่วย

ศจินทร์ ประชาสันต์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มกราคม 2545

131583164

๕๑๖๔/๕๔๐๑

12๖๖82๙๖๗

คำนำ

รายงานการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวปี 2544 : กระบวนการและปัญหา" เป็นผลการศึกษาที่ศูนย์วิจัยการแห่งเอเชีย สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กระทำมาอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและติดตามผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวของปี 2545, วิเคราะห์ผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวจากเอกสาร, การสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวและสถานภาพสถานการณ์และปัญหาของการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวปี 2545 ซึ่งทำการศึกษาและสังเกตการณ์ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรสาคร ส่วนด้านเนื้อหาจะเริ่มจากกระบวนการขั้นตอนของจดทะเบียน, สภาพปัญหาของขั้นตอนการจดทะเบียนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างกรจดทะเบียน รวมทั้งข้อคิดเห็นต่อการจดทะเบียนและปัญหาที่เกิดขึ้นจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ, ตัวแทนนายจ้าง, ตัวแทนลูกจ้าง(แรงงานต่างด้าว)และเจ้าหน้าที่องค์การพัฒนาเอกชนที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวและผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวปี 2544 อีกทั้งได้เสนอข้อเสนอนะต่อการจดทะเบียนครั้งนี้ด้วย

รายงานการวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานจัดหางานในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรสาคร, สมาคมการประมงจังหวัดสมุทรสาครและเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิริรักษ์ไทย จังหวัดสมุทรสาคร ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใคร่ขอขอบคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้

อนึ่งศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชียใคร่ขอขอบคุณมูลนิธิ ROCKE FELLER ในการให้ความสนับสนุนงบประมาณด้านการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร. สุภางศ์ จันทวานิช
ผู้อำนวยการ
สถาบันเอเชียศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

ในรอบ 6 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลไทยได้พยายามหาแนวทางเพื่อค้นหาวิธีแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง แนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองยังคงวนไปเวียนมา กับนโยบายที่เหมือนๆเดิม ไม่มีนโยบายระยะยาวที่ชัดเจน มีเพียงนโยบายแก้ไขปัญหาลเฉพาะหน้า ในความเป็นจริงแล้วปัญหาแรงงานต่างด้าวเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติ หากไม่มีการบริหารจัดการที่ดี ความรุนแรงของปัญหาก็จะยิ่งมากขึ้นจนยากจะแก้ไข

ในปี 2544 รัฐบาลได้จัดให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวขึ้นระหว่างวันที่ 24 กันยายน ถึงวันที่ 25 ตุลาคม 2544 โดยการจดทะเบียนครั้งนี้เป็นการจดทะเบียนใน 76 จังหวัดและเปิดให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองใน 10 กิจการที่อนุญาตให้จดทะเบียน ได้แก่ 1) กิจการสวนผักผลไม้ ไร่ อ้อย สวนยางพารา สวนปาล์ม พืชไร่และสวนกาแฟ 2) กิจการเหมืองแร่และเหมืองหิน 3) กิจการโรงงานทำอิฐ โรงงานทำโอ่ง เครื่องเคลือบดินเผา 4) กิจการก่อสร้าง คานเรือ 5) กิจการโรงสีข้าว 6) กิจการเลี้ยงหมู เลี้ยงกุ้งและสัตว์เลี้ยงอื่นๆ 7) กิจการประมงทะเล ต่อเนื่องประมงทะเลและโรงงานปลาป่น 8) เคลื่อนย้ายสินค้าในโกดังหรือที่เก็บสินค้า 9) ผู้รับใช้ในบ้าน 10) กิจการพิเศษ (พ) ประกอบด้วยอาชีพอื่น นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ 1-9 ได้แก่ พ.1 กิจการที่มีนายจ้าง พ.2 กิจการที่ไม่มีนายจ้าง เช่น อาชีพรับจ้างทั่วไป โดยไม่จำกัดจำนวน นายจ้างจะต้องเสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 4,450 บาท (โดยแบ่งเป็น 6 เดือนแรก 3,250 บาทและครึ่งปีหลัง 1,200 บาท) ซึ่งกำหนดระยะเวลาผ่อนผันเหมือนกันคือ หนึ่งปี (นอกจากปี 2539 ที่ผ่อนผัน 2 ปี)

ผลการจดทะเบียนพบว่าแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีจำนวนทั้งสิ้น 562,527 ราย แยกเป็นแรงงานสัญชาติพม่า จำนวน 448,988 ราย (80%) ส่วนแรงงานสัญชาติลาวและกัมพูชามีจำนวน 58,411 ราย (10%) และ 55,128 ราย (10%) ตามลำดับ

สำหรับจำนวนแรงงานต่างด้าวที่มาจดทะเบียนแยกตามประเภทกิจการ ปรากฏว่า กิจการพิเศษ มีนายจ้าง (พ. 1) มีแรงงานมาจดทะเบียนมากที่สุดจำนวน 151,068 ราย (28%) รองลงมาเป็นกิจการพืช ไร่ ทำสวน มีจำนวน 103,124 ราย (18.3%) ประมงทะเลและกิจการต่อเนื่องประมงมีจำนวน 99,578 ราย (17.7 %) ผู้รับใช้ในบ้านมีจำนวน 81,045 ราย (14%) กิจการก่อสร้าง คานเรือมีจำนวน 47,756 ราย (8%) กิจการเลี้ยงสัตว์มีจำนวน 29,675 ราย (5%) กิจการพิเศษไม่มีนายจ้าง(พ.2.) มีจำนวน 26,307 ราย (5%) กิจการเคลื่อนย้ายสินค้าในโกดังมีจำนวน 12,761 ราย (2%) โรงสีข้าว 6,215 (1%) เครื่องเคลือบดินเผา 3,595 (0.6%) และเหมืองแร่ เหมืองหิน มีจำนวน 1,403 ราย (0.3%)

เมื่อพิจารณาแรงงานต่างด้าวแยกตามภูมิภาคทั่วประเทศพบว่าแรงงานสัญชาติพม่ามีการจดทะเบียนในพื้นที่ภาคใต้มากที่สุด มีจำนวน 107,063 ราย รองลงมาได้แก่ ภาคกลางจำนวน 104,440 ราย ภาคเหนือ 100,272 ราย และกรุงเทพมหานครจำนวน 76,216 ราย ตามลำดับ สำหรับแรงงานสัญชาติลาว มีการจดทะเบียนในพื้นที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด จำนวน 24,803 ราย รองลงมาได้แก่ภาคกลางจำนวน 11,340 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9,333 ราย ตามลำดับ ในส่วนของแรงงานสัญชาติกัมพูชา มีการจดทะเบียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดจำนวน 30,908 ราย รองลงมาได้แก่ ภาคกลางและกรุงเทพมหานครมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ 8,350 และ 8,080 ราย ตามลำดับ นอกจากนี้จะพบว่าแรงงานพม่ามาขอจดทะเบียนเป็นจำนวนมากเกือบทุกภูมิภาค ยกเว้นพื้นที่ในภาคตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือที่มีแรงงานสัญชาติกัมพูชาและลาวมาขอจดทะเบียนมากกว่าแรงงานสัญชาติพม่า

ในแง่ภาพรวมพบว่าแรงงานต่างด้าวกระจายตัวอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ โดยมีพื้นที่ภาคกลางที่แรงงานต่างด้าวขอจดทะเบียนมากที่สุดจำนวน 124,130 ราย รองลงมาได้แก่ภาคใต้จำนวน 115,898 ราย กรุงเทพมหานคร จำนวน 109,099 ราย สำหรับภูมิภาคที่มีการขอจดทะเบียนน้อยที่สุดได้แก่พื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวน 12,118 ราย

การขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวในปี 2544 พบว่าหลายฝ่ายยังมีความกังวล เช่นว่าจะเป็นการแย่งงานคนไทย และมีปัญหาเรื่องโรคภัย

ในส่วนปัญหาด้านการดำเนินการจดทะเบียน พบว่ามีหลายประการ ได้แก่

1. งบประมาณลงมาถึงพื้นที่ช้า และการประชาสัมพันธ์ไม่ชัดเจน
2. อุปกรณ์เครื่องมือและเจ้าหน้าที่ในการจดทะเบียนไม่มีความพร้อม ส่งผลให้การดำเนินการล่าช้า และแรงงานได้บัตรภายหลังจดทะเบียนหลายวัน
3. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจที่จะช่วยให้การดำเนินการจดทะเบียนประสบความสำเร็จ เช่น ไม่รู้จักชื่อเมืองในพม่าที่เป็นบ้านเกิดแรงงานต่างด้าว ส่งผลให้ระบุข้อมูลผิด
4. กระบวนการจดทะเบียนขาดความรัดกุมในเรื่องของข้อมูล ส่งผลให้ข้อมูลที่ได้ผิดพลาดและไม่น่าเชื่อถือ
5. มีกระบวนการนายหน้ารับเป็นนายจ้างหรือรับแทรกแถวเพื่อย่นระยะเวลาในการดำเนินการ ซึ่งมีข้าราชการรวมอยู่ด้วย

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการจดทะเบียนครั้งต่อไป

1. ควรมีประชาสัมพันธ์ในรายละเอียดอย่างชัดเจนและเริ่มดำเนินการก่อนการจดทะเบียน โดยกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน ชัดเจน
2. กำหนดให้ระยะเวลาการผ่อนผันเป็นพิเศษแก่กิจการบางประเภทเช่น กิจการประมง
3. ประมวลการเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบริการจดทะเบียนให้เพียงพอกับจำนวนแรงงานต่างด้าวที่มีอยู่ในพื้นที่ ผูกอบรมเจ้าหน้าที่ก่อนการจดทะเบียน
4. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการจดทะเบียนได้แก่ คอมพิวเตอร์ ให้เพียงพอกับจำนวนแรงงานต่างด้าวและเตรียมพร้อมกับการ์ดที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น ไฟฟ้าดับ เป็นต้น
5. ใช้หลักฐานของแรงงานต่างด้าวที่สามารถบ่งชี้ว่าเป็นแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองจริง เช่น บัตรประจำตัวของแรงงานต่างด้าว เป็นต้น และควรใช้ชื่อ / ชื่อสกุลของแรงงานต่างด้าวตามจริง เป็นต้น
6. การพิมพ์ลายนิ้วมือควรทำในลักษณะเหมือนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติคือ พิมพ์ทั้ง 10 นิ้วและควรใช้หมึกที่ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อยู่
7. มีบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับบุคคลที่ทำงานปลอมแปลงเอกสารและเป็นนายหน้าในการจดทะเบียน และกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร่วมมือกับกระบวนการเหล่านี้
8. ควรมีอาสาสมัครจากองค์กรพัฒนาเอกชนหรือสถานประกอบการที่มีคนไทยที่พูดภาษาพม่าได้ เพื่อจะสื่อสารกับแรงงานต่างด้าวที่มาจดทะเบียนได้
9. ขณะที่แรงงานต่างด้าวเดินทางมาจดทะเบียน ควรให้ความปลอดภัย เพราะยังพบว่าบางรายโดนจับขณะมาขึ้นทะเบียน

การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวภายหลังการจดทะเบียน

1. มีองค์กรเฉพาะที่ทำหน้าที่ดูแลและจัดการบริหารแรงงานต่างด้าวโดยให้มีอำนาจในการประสานงานระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
2. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะให้มีส่วนร่วมในคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.)
3. มีนโยบายที่ชัดเจนสำหรับแรงงานต่างด้าว รวมถึงครอบครัวและผู้ติดตาม

4. บางอาชีพ เช่น ผู้รับใช้ในบ้าน หรือ แรงงานในกิจการพิเศษที่ไม่มีนายจ้าง (พ.2) ไม่ควรอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวทำ
5. ต้องมีการฝึกอบรมทักษะแรงงานไทย
6. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ใน MOU ที่รัฐบาลไทยจะทำกับรัฐบาลพม่า
7. สร้างสภาพบังคับให้เกิดขึ้นกับแรงงานและนายจ้างทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน และให้แรงงานที่จดทะเบียนพบบัตรติดตัวตลอดเวลา
8. มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งประเทศ
9. คู่คุ้มครองอย่างเป็นธรรมสำหรับแรงงานต่างด้าวที่ดำเนินการถูกกฎหมาย ให้การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับคนไทย เช่น การรักษาพยาบาลในโรงพยาบาล เป็นต้น
10. มีกระบวนการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวเป็นพิเศษที่สามารถมีผลบังคับใช้ทันที
11. มีช่องทางกระจายข่าวสารที่จำเป็น เช่น กฎหมาย ให้แก่แรงงานต่างด้าว เพื่อแรงงานจะได้ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง
12. เข้มงวดกับกระบวนการค้าแรงงานเถื่อน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Executive Summary

During the last 6 years, the Thai government has made an effort to cope with the illegal migrant workers problem; however, the steps taken have not taken us any closer to resolving the problem. Policy has been conducted in an ad-hoc manner without any long term planning or consideration. Considering the number of illegal migrant workers in Thailand this is a significant national level issue that requires timely and appropriate action before it becomes too large to handle

In 2001, the government launched a new registration process, held during 24 Sept.-25 Oct. 2001. It allowed all 76 provinces to register their migrants in 10 industries: 1) orchards, sugar cane farming, tapioca farming, palm farming, farm crops and coffee plantations 2) mines 3) brick and pottery factories 4) construction and boat building 5) rice mills 6) animal husbandry 7) fishing and fish processing factories 8) warehouses 9) housemaids 10) special category (P) which includes industries besides 1) -9) and is divided into 2 sub-categories: P.1 (with employers) and P.2 (without employers). There weren't quotas for any category. The registration fee was set at 4,450 baht. (3,250 baht for the first 6 months and a second installment of 1,200 baht for the rest of the year) The validity for this registration was 1 year. (as have all the previous registrations with the exception of the 1996 registration which was for 2 years)

After registration exercise concluded it was established that the total number of migrant workers who participated in the registration was 562,527. Burmese workers accounted for 448,988 persons or 80% of those registered, while Laotians and Cambodians accounted for 58,411 and 55,128 persons respectively.

Regarding the type of industries migrant workers register in, category 10 (P.1), the special category for migrants with employers from unspecified industries, received the most registered migrants with 151,068 persons or 28% of the total. It was followed by agriculture with 103,124 persons (18.3%); fishing and fish related industry with 99,578 persons (17.7%); housemaid with 81,045 persons (14%); construction and boat building with 47,756 persons (8%); animal husbandry with 29,675 persons (5%); special category (P2) without employers with 26,307 persons (5%); storage with 12,761 persons (2%); rice mills with 6,215 persons (1%); pottery with 3,595 persons (0.6%); and finally mines with 1,402 persons (0.3%).

When organised geographically the data showed that registered Burmese workers highly concentrated in the Southern (107,063), the Central (104,440), the Northern (100,272) and Bangkok (76,216) regions. The Laos registered mostly in Bangkok (24,803), the Central (11,304), the Northeastern (9,333) regions, and registered Cambodian were mostly found in the Eastern (30,908), the Central (8,350) and Bangkok (8,080). The Burmese outnumbered the other nationalities in almost all areas with the exceptions of the Eastern and the Northeastern regions where migrant workers from Cambodia and Laos dominated.

Migrant workers as a whole were dispersed across every region in Thailand, with the most heavily populated areas being the Central region with 124,130, followed by the South, 115,898 and Bangkok, 109,099. In contrast, the Northeast comprised of the lowest number of registered migrants with just 12,118.

The latest registration raised some concerns, in particular the issues of job stealing and public health risks.

Several problems with the registration process were identified:

1. The PR budget was distributed to the local regions too late to mount an effective PR campaign.
2. Equipment and officers responsible for the registration were poorly prepared, leading to delays on processing and issuing registration cards.
3. Officers lacked the training and knowledge necessary to facilitate the registration process. For example, they did not know the name of migrants' hometowns, resulting in the recording of incorrect information.
4. The registration process was not enough carefully planned resulting in data entry mistakes or the entry of unreliable data.
5. There were agents who facilitate queue cutting in which the involvement of some government officers was implicated.

Recommendations:

For the future registration exercise

1. Implement clearer and more detailed public relations campaigns, which should be carried out before the registration and should indicate the exact period for the exercise.
2. Vary the length of the registration processing period for some unique industries like the fishing industry.
3. Prepare enough officers for each area based on the estimated number of migrants in each area. Train the officers prior to the registration exercise.
4. Provide enough necessary equipment for the registration process, eg. computers, based on the estimated number of migrants in each area. Also plan for unexpected situation such as power failures, etc.
5. Request the evidences that prove their identity, eg. identity cards, and record the migrant workers' real name not a Thai nickname.
6. Employ the police's method of finger printing to the registration process, ie. the printing of all 10 fingers using approved ink.
7. Have a strict law to banning agents who facilitating the registration; and punishing people who forge documents; particularly focusing on the government officers involving these activities.
8. Provide volunteers, from either NGOs or private enterprises, who can speak Burmese and Thai, to work as interpreters.
9. Guarantee that migrant workers will no be arrested while commuting to register.

For the administration of migrant workers

1. Set up a special organization specifically for the administration of migrant labour force in Thailand. Authorise the interministeral-coordination to the organization.
2. Let related government, private organizations and individuals get involved in this administration, especially in the board of administration on illegal migrants.
3. Set a concrete policy for migrant workers and their family and dependents.
4. Exclude industries such as housemaids and the special category without employers (P.2) from using migrant workers.

5. Training Thai workers to improve skills, work ethics and employability.
6. The bilateral agreements with Myanmar on labour and migration issues must be released to the public.
7. Punish unregistered migrant workers and their employers. Make it a requirement that registered migrants carry their cards at all times.
8. Create a migrant workers database that can be linked, among all concerned organization, throughout the country.
9. Protect migrant workers who follow the law. Treat them equally as Thais under the law and provide them with basic services such as medical treatment.
10. Set up a special judicial process, with immediate enforcement for the punishment, to deal with migrant issues.
11. Create a channel for informing the migrant population of important information, so that migrant workers are aware of their responsibilities under the law.
12. Clamp down on the illegal migrant trade network.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร Executive Summary	
บทที่ 1 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา วิธีการเก็บข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	1
บทที่ 2 ขั้นตอนและกระบวนการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวปี 44	6
บทที่ 3 ผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวปี 44 และการวิเคราะห์ข้อมูล	11
บทที่ 4 ข้อค้นพบและปัญหา ภาพรวมการจดทะเบียน ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจดทะเบียนและไม่จดทะเบียน ความคิดเห็นต่อการจดทะเบียน	23
ส่วนที่ 5 สรุปข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะ	34

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง	หน้า
ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบนโยบายแรงงานต่างด้าวระหว่างปี 2539-2543	1
ตารางที่ 2 ผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว จำแนกตามประเภทกิจการ ตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน 2544 ถึงวันที่ 25 ตุลาคม 2544	11
ตารางที่ 3 ผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง จำแนกตามภาค/จังหวัด สัญชาติและเพศ ตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน 2544 ถึงวันที่ 25 ตุลาคม 2544	11
ตารางที่ 4 การขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองแยกตามประเภทกิจการตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน - 25 ตุลาคม 2544	14
ตารางที่ 5 ความต้องการและความขาดแคลนแรงงานต่างด้าวในปี 2543 - 2544 เปรียบเทียบกับการจดทะเบียนวันที่ 24 ก.ย - 25 ต.ค 2544	17
แผนภูมิ	
แผนภูมิที่ 1 การขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองแยกตามประเภทกิจการตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน - 25 ตุลาคม 2544	15
แผนภูมิที่ 2 การขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์	16
ภาคผนวก	
<ul style="list-style-type: none"> • สรุปข้อมูลและประมาณการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง • สรุปผลการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 	

บทที่ 1

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากทางรัฐบาลไทยได้ผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวมาเป็นจำนวน 4 ครั้งในรอบ 5 ปีระหว่างปี 2539-2543 โดยมีนโยบายควบคุมการทำงานของแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายให้ทำงานได้ในงานบางประเภทและบางพื้นที่ อย่างไรก็ตามนโยบายดังกล่าวมีความแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละปี โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบนโยบายแรงงานต่างด้าวระหว่างปี 2539-2543

	ปี 2539	ปี 2541	ปี 2542	ปี 2543
1. นโยบาย	จัดระบบและควบคุมการทำงานของแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมายในงานกรรมกรและงานรับใช้ในบ้าน	จัดระบบและควบคุมการทำงานของแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมายในงานกรรมกร	จัดระบบและควบคุมการทำงานของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายในงานกรรมกร ผักกูด คั้น จับกุม สกัดกั้นแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย, ส่งเสริม สนับสนุนแรงงานไทย	จัดระบบและควบคุมการทำงานของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายในงานกรรมกร ผักกูด คั้น จับกุม สกัดกั้นแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย, ส่งเสริม สนับสนุนแรงงานไทย
2. หลักเกณฑ์ / มาตรการ				
2.1. สัญชาติ	พม่า ลาว กัมพูชา	พม่า ลาว กัมพูชา	พม่า ลาว กัมพูชา	พม่า ลาว กัมพูชา
2.2. คุณสมบัติ	ผ่านการตรวจโรค ไม่เป็นโรค 7 โรค (โรคจิต, โรคเรื้อนระยะปรากฏอาการ, วัณโรคระยะอันตราย, โรคเท้าช้าง, ดิซซาเสฟติดให้ไทย, ทิซสุราเรื้อรัง, และซิฟิลิสระยะที่สาม)	ผ่านการตรวจโรค + ให้ข้อบัตร์ประกันสุขภาพ 500 บาท	ผ่านการตรวจโรค + ให้ข้อบัตร์ประกันสุขภาพ 500 บาท	ผ่านการตรวจโรค + ให้ข้อบัตร์ประกันสุขภาพหรืออยู่ในระบบประกันสังคม
2.3. พื้นที่	43 จังหวัด	54 จังหวัด	37 จังหวัด	37 จังหวัด
2.4. อาชีพ	งานกรรมกร ในภาคเกษตร, ประมง, ต่อเนื่องประมง, ก่อสร้าง, เหมืองแร่ ถ่านหิน, ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ, การผลิต และงานรับใช้ในบ้าน	งานกรรมกร	งานกรรมกร	งานกรรมกร
2.5. กิจการ	24 กิจการ ได้แก่ แพปลา, แพกุ้ง, คัดเลือกแยกประเภท ทำความสะอาดสัตว์น้ำที่ได้จากการประมงทะเล, แกะกุ้ง, ทำปลาเค็ม	47 กิจการ โดยที่รายละเอียดกิจการส่วนใหญ่จะเหมือนกับปี 2539 แต่มีการผ่อนผันให้ในภาคการผลิตอื่นๆสำหรับพื้นที่ชายแดน	18 กิจการ ได้แก่ ต่อเนื่องจากประมงทะเล, ประมงทะเล, สวนยางพารา, สวนผักผลไม้, ก่อสร้าง, โรงสีข้าว, เลี้ยงหมู, ขนถ่ายสินค้า	18 กิจการเหมือนปี 42

	ปี 2539	ปี 2541	ปี 2542	ปี 2543
	หวาน, ทำปลาแต่นื้อ, ทำหมึกตากแห้ง, ทำหมึกลวก, ผลัดกะปิ, ผลัดน้ำปลา, ก่อสร้าง, เขมืองแร่, ถ่าน	ได้แก่ ประมงทะเล, ต่อเนื่องจากประมงทะเล, สวนผักและผลไม้, สวนผักผลไม้และพืชไร่, สวนผักผลไม้	ค้าทางน้ำ, ไร่อ้อย, เลี้ยงกุ้ง, พืชไร่ / สวนกาแฟ, เขมืองแร่และเขมืองหิน, สวนปาล์ม, โรงงานทำอิฐ, เก็บ	
	หิน, ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ, อบและบ่มใบยาสูบ, ตากมันสำปะหลัง, เก็บผลผลิตการเกษตรในไซโล, เก็บสินค้าในโกดัง, ทำนาเกลือ, โรงเลื่อยไม้, โรงไม้หิน, โรงสีข้าว, โรงงานทำอิฐและโรงงานทำอิฐ	ไม้และไร่ยาสูบ, สวนผักผลไม้ ชาและไม้ประดับ, สวนผลไม้และสวนปาล์ม, ไร่ข้าวโพดและไร่มันสำปะหลัง, ไร่มันสำปะหลัง, กาแฟ อ้อยและข้าวโพด, ปลูกพืชไร่, ไร่อ้อย, สวนยางพารา, อบและบ่มใบยาสูบ, ตากและเก็บผลผลิตในไซโล, เก็บผลผลิตการเกษตรในไซโล, เก็บสินค้าในโกดัง, เลี้ยงสัตว์, เลี้ยงสัตว์(ยกเว้นงานเลี้ยงไหม), เลี้ยงหมู, เขมืองแร่และเขมืองหิน, เจียรนัย, อัญมณี, คุณทราช, ก่อสร้าง, ผลิต / จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง, ผลิต / จำหน่ายเครื่องเรือนและเฟอร์นิเจอร์, จำหน่ายไม้แปรรูป, ผลิตน้ำแข็งเพื่อการประมง, ผลิตน้ำดื่ม / น้ำแข็ง, โรงงานทำอิฐ, โรงงานปลาป่น, โรงไม้หิน, โรงเลื่อย, โรงสีข้าว, คัมกึ่ง, สิ่งทอ ถัก เสื้อผ้าสำเร็จรูป, ผลิตของเล่นเด็ก, ผลิตเครื่องเคือบดินเผา, ผลิตเครื่องทอง เงิน และโลหะ, ผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์, ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง, ผลิตถังปลา, ผลิตเบ็ดแกมมิด, ขายปลึก / ส่งสินค้า, ขายอาหารและเครื่องคั้น, ผลิตขม และเครื่องคั้น, ขน	สินค้าในโกดัง, โรงงานทำอิฐ / เครื่องเคือบดินเผา, โรงงานปลาป่น และคานเรือ	

	ปี 2539	ปี 2541	ปี 2542	ปี 2543
		ถ่ายสินค้าทางบก, ขนถ่าย สินค้าทางน้ำ		
2.6 จำนวนก่อนค้น	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	106,684 คน	106,684 คน
2.7 ระยะเวลาก่อนค้น	2 ปี	1 ปี	1 ปี	1 ปี
2.8 หน่วยงานรับผิดชอบ ในการจัดทำทะเบียน	กรมการจัดหางาน	กรมการปกครอง	กรมการจัดหางาน	กรมการจัดหางาน
3. ผลการดำเนินงาน				
3.1. จำนวนผู้มาขอรับ การก่อนค้น	323,123 คน	230,617 คน	355,050 คน	117,379
3.2. จำนวนผู้ได้รับใบ อนุญาตทำงาน	293,652 คน	90,911 คน	99,974	99,656 คน
3.3. จำนวนผู้ไม่ผ่านการ ตรวจโรค	806	316	898	1,133 คน
3.4. จำนวนผู้หนีการ ประกันตน เมื่อสิ้นสุด การก่อนค้น	117,346 คน	NA	NA	25,167 คน
3.5. จำนวนแรงงานผิด กฎหมายที่ถูกจับกุมและ ส่งกลับ	219,775 คน	298,480	185,316	171,357 คน

ที่มา

ในปี 2544 รัฐบาลได้มีนโยบายเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวครั้งใหม่โดยเปิดโอกาสให้นายจ้างนำแรงงานต่างด้าวมาขอรับการก่อนค้นโดยไม่จำกัดจำนวนและพื้นที่ใน 10 กิจการ ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชียเห็นสมควรที่จะทำการศึกษาดูตามผลการจัดทะเบียนแรงงานต่างด้าวปี 2544 เพื่อให้ทราบผลสัมฤทธิ์และปัญหาที่เกิดขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและติดตามผลการจัดทะเบียนแรงงานต่างด้าวของปี 2545
2. เพื่อวิเคราะห์ผลการจัดทะเบียนแรงงานต่างด้าวจากแหล่งข้อมูลต่างๆ
3. เพื่อเสนอภาพสถานการณ์และปัญหาของการจัดทะเบียนแรงงานต่างด้าวปี 2545

วิธีการศึกษา

การเลือกพื้นที่ศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ได้เลือกพื้นที่ที่มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในเขตกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง และต่างจังหวัด 11 แห่ง ได้แก่ 1) กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ถนนมิตรไมตรี เขตดินแดง, 2) ตลาดนัดธนบุรี(สนามหลวง 2) ถนนพุทธมณฑล สาย 3, 3) สำนักงานจัดหางานกรุงเทพฯ 6 ราษฎร์บูรณะ ถนนสุขสวัสดิ์ กม.9, 4) หลักสี่พลาซ่า (ชั้น 1 ติดกับธนาคารกรุงเทพจำกัด) และที่ศูนย์พลศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร (ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว)

วิธีการเก็บข้อมูล

ใช้วิธีการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในการกำหนดพื้นที่ เป้าหมาย และจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้สอดคล้องกับระยะเวลาและกำลังคนของคณะวิจัย นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาเอกสารซึ่งรวมถึง เอกสารการจดทะเบียน (ได้แก่ แบบ ตท.13 และ เอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง) และรายงานการประชุมสัมมนาเรื่องแรงงานต่างด้าวซึ่งศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชียได้จัดขึ้นในแต่ละเดือนตั้งแต่เดือนกันยายน 2544 เป็นต้นมา) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจากทั้งหน่วยงานราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป

การเก็บข้อมูลภาคสนามใช้ระยะเวลาในช่วงที่มีการเริ่มจดทะเบียนคือระหว่างวันที่ 24 กันยายน 2544 ถึงวันที่ 13 ตุลาคม 2544 และหลังจากที่ผ่อนผันสำหรับแรงงานต่างด้าวที่ยื่นเรื่องไว้ก่อน แต่ยังคงเงินเรื่องไม่เสร็จ และสามารถมาดำเนินเรื่องหลังจากวันที่ 13 ตุลาคม 2544 จนถึงวันที่ 25 ตุลาคม 2544 แต่ระยะเวลาผ่อนผันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนแรงงานต่างด้าวที่มายื่นเรื่องด้วย ดังนั้นการเก็บข้อมูลของคณะวิจัยจึงเริ่มจากวันที่ 30 กันยายน 2544 ถึงวันที่ 25 ตุลาคม 2544 ทั้งนี้คณะวิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากเจ้าหน้าที่กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมและเจ้าหน้าที่จากองค์กรเอกชน ตลอดจนผู้ประสานงานชาวพม่าในเรื่องข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล 5 กลุ่ม ดังนี้

1. แรงงานต่างด้าวที่มายื่นทะเบียนในกรุงเทพฯและจังหวัดสมุทรสาคร เป็นการสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่างแรงงานแบบ snowball sampling โดยจะสัมภาษณ์แรงงานต่างด้าวที่มายื่นทะเบียน ณ สถานที่ 4 แห่งในกรุงเทพฯ ได้แก่ 1.) กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ถนนมิตรไมตรี เขตดินแดง 2.) ตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2) ถนนพุทธมณฑลสาย 3 3.) สำนักจัดหางานกรุงเทพฯเขต 6 ราษฎร์บูรณะ ถนนสุขสวัสดิ์ กม. 9 4.) หลักสี่พลาซ่า (ชั้น 1 ติดกับธนาคารกรุงเทพฯ) และที่จังหวัดสมุทรสาคร ณ ศูนย์พลศึกษา (ซึ่งเป็นศูนย์กลางที่รับขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว) และ ณ ที่พักอาศัยของแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร
2. แรงงานต่างด้าวที่ไม่มายื่นทะเบียน สัมภาษณ์ที่ อ.มหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร
3. ผู้ประกอบการที่นำแรงงานต่างด้าวมาขึ้นทะเบียน

4. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว
5. เจ้าหน้าที่ขององค์กรเอกชนที่ทำงานกับแรงงานต่างด้าวในพื้นที่

ระยะเวลาทำการวิจัย 1 เดือนครึ่ง เริ่มตั้งแต่เดือนกลางกันยายนถึงเดือนตุลาคม 2544

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ขั้นตอนและกระบวนการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในปี 2544

การผ่อนผันแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเมื่อสิงหาคม 2543 ซึ่งอนุญาตผ่อนผันแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองได้แก่ พม่า ลาว เขมร ใน 37 จังหวัด 18 กิจการ จำนวน 106,684 คนให้ทำงานได้ถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2544 และเมื่อใกล้ครบกำหนดเวลาผ่อนผัน คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ ในแนวทางเรื่องการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ตามที่สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เสนอและให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมดำเนินการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บุคคลที่ได้รับการอนุญาต

ได้แก่ แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาที่เข้าเมืองผิดกฎหมายและอยู่ในราชอาณาจักรมาก่อนวันที่ 28 สิงหาคม 2544 และแรงงานต่างด้าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้ามาทำงาน

วัตถุประสงค์ของการจดทะเบียน

1. เพื่อต้องการทราบข้อมูลจำนวนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่แท้จริง
2. เพื่อต้องการทราบข้อมูลสถานประกอบการที่แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเข้าทำงาน
3. เพื่อต้องการทราบข้อมูลอาชีพที่แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเข้ามาประกอบการ
4. เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนระยะยาว

ระยะเวลาการอนุญาตให้จดทะเบียน

เริ่มตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน 2544 ถึง 13 ตุลาคม 2544 แต่เนื่องจากจำนวนที่มาจดทะเบียนมีมากและไม่สามารถจะมาจดทะเบียนในวันที่กำหนดได้ กระทรวงแรงงานจึงเลื่อนการจดทะเบียนไปถึงวันที่ 25 ตุลาคม 2544 ให้สำหรับผู้ที่ยังจองไว้ล่วงหน้าแล้ว

อาชีพและประเภทกิจการที่อนุญาตให้มาจดทะเบียน

มีจำนวน 10 ประเภทกิจการที่อนุญาตให้มาจดทะเบียน ได้แก่

1. กิจการสวนผักผลไม้ ไร่ อ้อย สวนยางพารา สวนปาล์ม ฟิชไรและสวนกาแฟ
2. กิจการเหมืองแร่และเหมืองหิน
3. กิจการโรงงานทำอิฐ โรงงานทำโอ่ง เครื่องเคลือบดินเผา
4. กิจการก่อสร้าง คานเรือ

5. กิจการโรงสีข้าว
6. กิจการเลี้ยงหมู เลี้ยงกึ่งและสัตว์เลี้ยงอื่นๆ
7. กิจการประมงทะเล ต่อเนื่องประมงทะเลและโรงงานปลาป่น
8. เคลื่อนย้ายสินค้าในโกดังหรือที่เก็บสินค้า
9. ผู้รับใช้ในบ้าน
10. กิจการพิเศษ (พ) ประกอบด้วยอาชีพอื่น นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ 1-9 ได้แก่
 - พ.1 กิจการที่มีนายจ้าง
 - พ.2 กิจการที่ไม่มีนายจ้าง เช่น อาชีพรับจ้างทั่วไป

ค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียน:

การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวปี 2544 ได้กำหนดการชำระค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนไว้ทั้งสิ้นเป็นเงิน 4,450 บาท และแบ่งการชำระค่าจดทะเบียนออกเป็น 2 งวดได้แก่

งวดแรก จัดเก็บเมื่อขึ้นทะเบียนครั้งแรก เป็นจำนวนเงิน 3,250 บาทซึ่งสามารถแยกรายการดังต่อไปนี้

คือ

1.1 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต	900	บาท (เป็นค่าธรรมเนียมครั้งที่ 1 ใน 6 เดือนแรก)
1.2 ค่าทำบัตร	150	บาท
1.3 ค่าประกันสุขภาพ	1,200	บาท
1.4 ค่าประกันการส่งกลับ	1,000	บาท

งวดที่สอง จัดเก็บเมื่อแรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนแล้วในครั้งแรก มาต่ออายุใบอนุญาตทำงานในครั้งปีหลัง เป็นจำนวนเงิน 1,200 บาท ซึ่งสามารถแยกรายการดังต่อไปนี้คือ

2.1 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต	900	บาท (เป็นค่าธรรมเนียมครั้งที่ 2 ใน 6 เดือนหลัง)
2.2 ค่าตรวจโรค	300	บาท

เอกสารที่ใช้การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวได้แก่

1. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของนายจ้าง
2. สำเนาทะเบียนบ้านของนายจ้าง
3. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของแรงงานต่างด้าว (ถ้ามี)
4. สำเนาทะเบียนบ้านของแรงงานต่างด้าว (ถ้ามี)
5. สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียน (กรณีนายจ้างเป็นนิติบุคคล)
6. หนังสือมอบอำนาจจากนายจ้าง กรณีนายจ้างไม่ได้ไปด้วยตนเอง

7. เงินค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียนแรงงานต่างด้าว จวดแรก (6 เดือนแรก) เป็นจำนวนเงิน 3,250 บาทต่อจำนวนแรงงานต่างด้าว 1 คน
8. ตัวแรงงานต่างด้าวต้องไปกับนายจ้างด้วย เพื่อถ่ายรูปติดบัตรและพิมพ์ลายนิ้วมือ ในการออกบัตรอนุญาตทำงาน

สถานที่รับจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ได้แก่

- ส่วนกลาง:
1. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ถนนมิตรไมตรี เขตดินแดง
 2. ตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2) ถนนพุทธมณฑลสาย 3
 3. สำนักจัดหางานกรุงเทพฯเขต 6 ราษฎร์บูรณะ ถนนสุขสวัสดิ์ กม. 9
 4. หลักสี่พลาซ่า (ชั้น 1 ติดกับธนาคารกรุงเทพฯ)

ส่วนภูมิภาค: ตามที่จังหวัดกำหนด

บทลงโทษ :

นายจ้างและแรงงานต่างด้าวที่ไม่มาดำเนินการจดทะเบียน จะมีความผิดตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 ดังนี้

กรณีนายจ้าง :

1. ผู้รับคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน เข้าทำงาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
2. รับคนต่างด้าวที่มีลักษณะหรือเงื่อนไขแตกต่างจากที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตทำงาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 2 พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีคนต่างด้าว :

1. คนต่างด้าวใดทำงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาตทำงาน ต้องโทษระวางจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 5 พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
2. คนต่างด้าวใดทำงานที่เป็นงานห้ามให้คนต่างด้าวทำ ต้องโทษระวางจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับตั้งแต่ 2 พันบาทถึง 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนี้ บุคคลให้ที่พักพิงหรือช่วยเหลือคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย ยังมีความผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ดังนี้

1. ผู้ใดนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร หรือกระทำการด้วยประการใดอันเป็นการอุปการะ หรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ นี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปีและปรับไม่เกิน 1 แสนบาท
2. ผู้ใดรู้ว่าคนต่างด้าวใดเข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้เข้าพักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใดๆ เพื่อให้คนต่างด้าวพ้นจากการจับกุมต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีและปรับไม่เกิน 5 หมื่นบาท

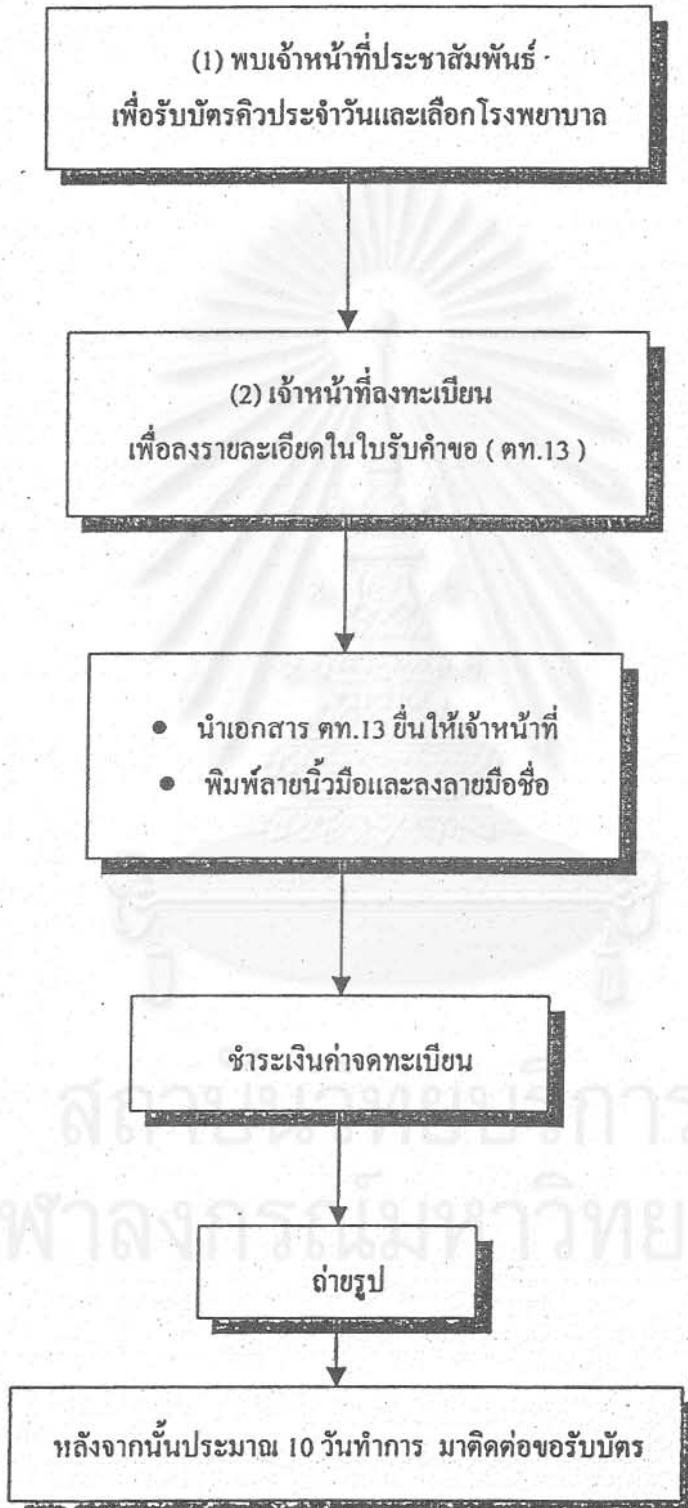
การขยายเวลาการจดทะเบียน

หลังจากครบกำหนดวันจดทะเบียนคือวันที่ 13 ตุลาคม 2544 แล้วนั้นปรากฏว่ายังมีนายจ้างที่จงการจดทะเบียนไว้ก่อน แต่ยังไม่มาทำตามขั้นตอน ซึ่งยังมีแรงงานต่างด้าวที่ค้างคงเหลืออยู่เป็นจำนวน 78,395 คน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมจึงได้สั่งให้ขยายเวลาการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม 2544 ถึง 25 ตุลาคม 2544 ซึ่งการขยายเวลาการจดทะเบียนมีข้อยกเว้น 3 กรณีคือ

1. กรณีนายจ้างหรือสถานประกอบการที่ได้ยื่นความจำนงขอจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวไว้แล้ว และไม่สามารถจดได้ทันในวันที่ 13 ตุลาคม 2544
2. กรณีนายจ้างหรือสถานประกอบการที่ได้ยื่นข้อเรียกร้องไว้ และอยู่ระหว่างการเจรจา ถ้าสามารถตกลงกันได้ภายใน 13 ตุลาคม 2544 อนุญาตให้ขยายเวลาการจดทะเบียนไปถึงวันที่ 25 ตุลาคม 2544
3. กรณีนายจ้างหรือสถานประกอบการที่มีเหตุผลความจำเป็นที่น่าเชื่อถือได้ ให้สำนักงานจัดหางานขออนุมัติจากปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นกรณีๆ ไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว

บทที่ 3

ผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวปี 2544

ตารางที่ 2 ผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว จำแนกตามประเภทกิจการ ตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน 2544 ถึงวันที่ 25 ตุลาคม 2544

ประเภทกิจการ	พม่า			ลาว			กัมพูชา			รวม		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ทั่วไป ทำสวน	61,594	28,595	90,189	3,851	1,750	5,601	5,284	2,050	7,334	70,729	32,395	103,124
เหมืองแร่ เหมืองหิน	938	383	1,321	32	16	48	26	8	34	996	407	1,403
ก่อสร้าง เกลือ ดินเผา	2,248	1,128	3,376	139	41	180	25	14	39	2,412	1,183	3,595
ก่อสร้าง คานเรือ	28,910	11,411	40,321	1,468	654	2,122	4,087	1,226	5,313	34,465	13,291	47,756
ขนส่งข้าว	4,621	1,279	5,900	89	40	129	145	41	186	4,855	1,360	6,215
ขนส่งสัตว์	17,035	5,525	22,560	2,530	887	3,417	2,994	704	3,698	22,559	7,116	29,675
ประมงทะเล กิจการ	50,523	27,637	78,160	1,320	386	1,706	18,626	1,086	19,712	70,469	29,109	99,578
ประมงน้ำจืด												
ก่อสร้าง ซ่อมแซม	7,072	1,851	8,923	676	223	899	2,349	590	2,939	10,097	2,664	12,761
บริการ												
รับใช้ในบ้าน	6,436	53,744	60,180	1,421	15,284	16,705	656	3,504	4,160	8,513	72,532	81,045
ประเภทกิจการ												
1. มีนายจ้าง(พ1)	64,535	53,757	118,292	11,521	11,986	23,507	5,226	4,043	9,269	81,282	69,786	151,068
2. ไม่มีนายจ้าง(พ2)	11,211	8,555	19,766	1,813	2,284	4,097	1,389	1,055	2,444	14,413	11,894	26,307
รวม	255,123	193,865	448,988	24,860	33,551	58,411	40,807	14,321	55,128	320,790	241,737	562,527

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง; พฤศจิกายน, 2544.

ตารางที่ 3 ผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง จำแนกตามภาค/จังหวัด สัญชาติและเพศ ตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน 2544 ถึงวันที่ 25 ตุลาคม 2544

ภาค / จังหวัด	นายจ้าง	จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียน											
		พม่า			ลาว			กัมพูชา			รวม		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ทั่วประเทศ	153,851	255,123	193,865	448,988	24,860	33,551	58,411	40,807	14,321	55,128	320,790	241,737	562,527
กรุงเทพมหานคร	51,039	27,965	48,251	76,216	8,211	16,592	24,803	4,482	3,598	8,080	40,658	68,441	109,099
กระทรวงแรงงานฯ	28,149	10,888	22,857	33,745	3,414	7,587	11,001	1,572	1,656	3,228	15,874	32,100	47,974
ภาคเหนือ	6,452	4,848	7,382	12,230	1,712	3,001	4,713	421	320	741	6,981	10,703	17,684
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6,502	6,132	8,271	14,403	1,965	3,138	5,103	1,420	650	2,070	9,517	12,059	21,576
ภาคกลาง	9,936	6,097	9,741	15,838	1,120	2,866	3,986	1,069	972	2,041	8,286	13,579	21,865
ภาคใต้	24,733	59,628	44,812	104,440	5,401	5,939	11,340	5,986	2,364	8,350	71,915	53,115	124,130
ชายแดน	117	309	116	425	3	3	6	3	1	4	315	120	435
ชายแดน	3,964	8,211	5,515	13,726	730	769	1,499	286	172	458	9,227	6,456	15,683

ม/จังหวัด	นายจ้าง	จำนวนแรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียน											
		พม่า			ลาว			กัมพูชา			รวม		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
บุรีรัมย์	3,003	2,910	3,717	6,627	704	1,289	1,993	449	243	692	4,063	5,249	9,312
ราชบุรี	3,961	5,434	3,348	8,782	1,062	855	1,917	957	457	1,414	7,453	4,660	12,113
นครศรีธรรมราช	924	1,265	805	2,070	335	295	630	278	130	408	1,878	1,230	3,108
บุรี	475	543	466	1,009	114	95	209	39	32	71	696	593	1,289
บุรีรัมย์	5,512	10,349	5,532	15,881	1,118	1,054	2,172	3,435	1,103	4,538	14,902	7,689	22,591
สงขลา	1,105	4,081	1,638	5,719	95	198	293	72	8	80	4,248	1,844	6,092
สมุทร	4,395	24,251	22,381	46,632	1,093	1,082	2,175	268	70	338	25,612	23,533	49,145
บุรี	762	1,645	876	2,521	119	229	348	168	134	302	1,932	1,239	3,171
บุรี	126	224	129	353	3	13	16	5	4	9	232	146	378
สง	211	222	131	353	20	48	68	16	5	21	258	184	442
ธานี	178	184	158	342	5	9	14	10	5	15	199	172	371
ตาก	14,143	16,911	6,855	23,766	4,534	2,810	7,344	23,281	7,627	30,908	44,726	17,292	62,018
บุรี	1,713	1,063	295	1,358	1,428	589	2,017	1,248	661	1,909	3,739	1,545	5,284
แพร่	2,311	3,177	1,016	4,193	592	366	958	1,831	698	2,529	5,600	2,080	7,680
บุรี	3,295	7,186	3,317	10,503	1,270	1,245	2,515	4,022	1,164	5,186	12,478	5,726	18,204
น	2,668	2,397	757	3,154	74	21	95	7,534	2,595	10,129	10,005	3,373	13,378
นายนก	384	512	264	776	98	49	147	165	49	214	775	362	1,137
บุรี	574	311	195	506	110	129	239	548	240	788	969	564	1,533
สง	1,853	2,219	977	3,196	955	396	1,351	5,733	770	6,543	8,947	2,143	11,090
หัว	1,345	46	34	80	7	15	22	2,160	1,450	3,610	2,213	1,499	3,712
น	8,529	23,220	12,002	35,222	834	638	1,472	651	148	799	24,705	12,788	37,493
บุรี	2,837	6,792	4,428	11,220	78	81	159	68	44	112	6,938	4,553	11,491
บุรี	1,275	4,770	1,435	6,205	243	69	312	385	10	395	5,398	1,514	6,912
บุรี	795	2,154	566	2,720	315	149	464	61	35	96	2,530	750	3,280
บุรี	2,539	7,001	4,252	11,253	142	228	370	31	6	37	7,174	4,486	11,660
บุรี	1,083	2,503	1,321	3,824	56	111	167	106	53	159	2,665	1,485	4,150
น	24,755	52,101	48,171	100,272	779	550	1,329	90	80	170	52,970	48,801	101,771
สง	789	1,861	761	2,622	47	27	74	23	16	39	1,931	804	2,735
สง	4,649	5,971	4,510	10,481	204	98	302	4	3	7	6,179	4,611	10,790
สง	7,375	15,170	13,461	28,631	20	22	42	--	3	3	15,190	13,486	28,676
น	7,026	22,565	24,921	47,486	--	1	1	--	2	2	22,565	24,924	47,489
สง	1,138	1,588	1,054	2,642	44	43	87	16	17	33	1,648	1,114	2,762
น	58	9	13	22	44	36	80	--	--	--	53	49	102
สง	132	48	37	85	80	59	139	--	--	--	128	96	224
สง	325	321	293	614	27	19	46	20	11	31	368	323	691
สง	375	337	306	643	34	45	79	12	14	26	383	365	748
สง	241	200	116	316	47	39	86	9	6	15	256	161	417
สง	127	63	73	136	58	19	77	1	1	2	122	93	215
สง	1,069	1,979	1,452	3,431	--	--	--	--	--	--	1,979	1,452	3,431
สง	400	272	203	475	136	83	219	1	2	3	409	288	697
สง	711	1,320	766	2,086	3	1	4	1	--	1	1,324	767	2,091
สง	241	261	149	410	9	15	24	3	2	5	273	166	439
สง	99	136	56	192	26	43	69	--	3	3	162	102	264

ภท / จังหวัด	นายจ้าง	จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียน											
		พม่า			ลาว			เขมร			รวม		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ออกเฉียงเหนือ	6,628	1,282	727	2,009	3,325	6,008	9,333	461	315	776	5,068	7,050	12,118
ฉะเชิงเทรา	172	40	15	55	51	77	128	3	5	8	94	97	191
ขอนแก่น	370	109	34	193	155	314	469	4	14	18	368	412	680
อุดร	135	60	25	85	38	58	96	5	3	8	103	86	189
นครพนม	915	5	2	7	480	638	1,118	3	1	4	488	641	1,129
นครราชสีมา	669	571	326	897	126	211	337	161	74	235	858	611	1,469
ร้อยเอ็ด	121	53	27	80	30	37	67	77	57	134	160	121	281
กาฬสินธุ์	89	40	25	65	45	78	123	1	4	5	86	107	193
ตาก	626	5	2	7	345	900	1,245	--	4	4	350	906	1,256
สกล	111	21	5	26	56	73	129	2	1	3	79	79	158
ชัยภูมิ	134	76	43	119	46	72	118	2	3	5	124	118	242
ยโสธร	575	28	15	43	379	492	871	5	--	5	412	507	919
ระยอง	227	42	13	55	108	184	292	37	10	47	187	207	394
นครนายก	85	7	9	16	31	69	100	1	--	1	39	78	117
บุรีรัมย์	197	46	27	73	27	69	96	146	108	254	219	204	423
สงขลา	679	13	12	25	640	1,462	2,102	2	1	3	655	1,475	2,130
หนองบัวลำภู	120	27	8	35	33	42	75	4	6	10	64	56	120
นางาญเจริญ	98	21	2	23	38	46	84	1	1	2	60	49	109
ปราจีนบุรี	478	56	36	92	232	378	610	--	5	5	288	419	707
ปทุมธานี	827	62	51	113	465	808	1,273	7	18	25	534	877	1,411
รวม	24,024	74,016	33,047	107,063	1,776	1,014	2,790	5,856	189	6,045	81,648	34,250	115,898
ฉะเชิงเทรา	410	1,168	425	1,593	100	44	144	41	8	49	1,309	477	1,786
นครราชสีมา	3,207	10,943	2,789	13,732	146	138	284	185	15	200	11,274	2,942	14,216
บุรีรัมย์	490	1,569	280	1,849	42	39	81	184	8	192	1,795	327	2,122
นครศรีธรรมราช	1,209	3,862	1,121	4,983	106	45	151	434	13	447	4,402	1,179	5,581
ราชบุรี	428	371	127	498	21	14	35	52	7	59	444	148	592
ปราจีนบุรี	662	1,934	325	2,259	218	44	262	2,679	50	2,729	4,831	419	5,250
สงขลา	3,438	9,276	3,003	12,279	9	9	18	2	--	2	9,287	3,012	12,299
สุราษฎร์ธานี	23	35	10	45	2	3	5	1	1	2	38	14	52
สุพรรณบุรี	2,492	11,975	5,744	17,719	247	111	358	145	16	161	12,367	5,871	18,238
ตราด	72	184	48	232	21	2	23	17	3	20	222	53	275
หนองคาย	5,268	13,845	11,435	25,280	--	--	--	--	--	--	13,845	11,435	25,280
สงขลา	1,575	3,451	1,796	5,247	120	124	244	2,070	62	2,132	5,641	1,982	7,623
อุตรดิตถ์	151	1,050	102	1,152	21	14	35	28	1	29	1,099	117	1,216
กาญจนบุรี	4,599	14,353	5,842	20,195	723	427	1,150	18	5	23	15,094	6,274	21,368

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง; พฤศจิกายน, 2544.

3.1 การขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวจำแนกตามประเภทกิจการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

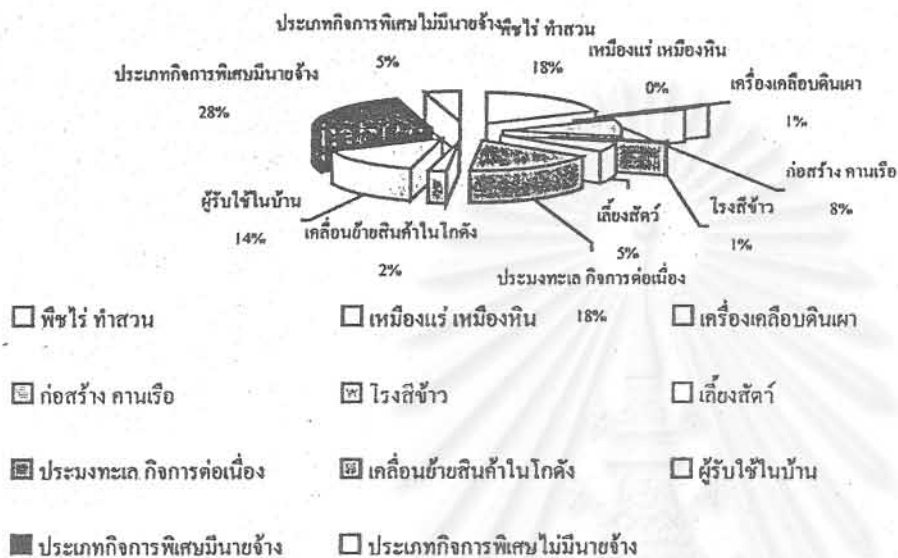
ตารางที่ 4 การขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองแยกตามประเภทกิจการตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน – 25 ตุลาคม

2544

ประเภทกิจการ	พม่า	ลาว	กัมพูชา	รวม	ร้อยละ
1. พี่ชไร์ ทำสวน	90,189	5,601	7,334	103,124	18.3
2. เหมืองแร่ เหมืองหิน	1,321	48	34	1,403	0.3
3. เครื่องเคลือบดินเผา	3,376	180	39	3,595	0.6
4. ก่อสร้าง คานเรือ	40,321	2,122	5,313	47,756	8
5. โรงสีข้าว	5,900	129	186	6,215	1
6. เลี้ยงสัตว์	22,560	3,417	3,698	29,675	5
7. ประมงทะเล กิจการต่อเนื่อง	78,160	1,706	19,712	99,578	17.7
8. เคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง	8,923	899	2,939	12,761	2
9. ผู้รับใช้ในบ้าน	60,180	16,705	4,160	81,045	14
10. ประเภทกิจการพิเศษ					
10.1 มีนายจ้าง(พ.1)	118,292	23,507	9,269	151,068	28
10.2 ไม่มีนายจ้าง(พ.2)	19,766	4,097	2,444	26,307	5
รวม	448,988	58,411	55,128	562,527	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิ 1 การขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองแยกตามประเภทกิจการตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน - 25 ตุลาคม 2544

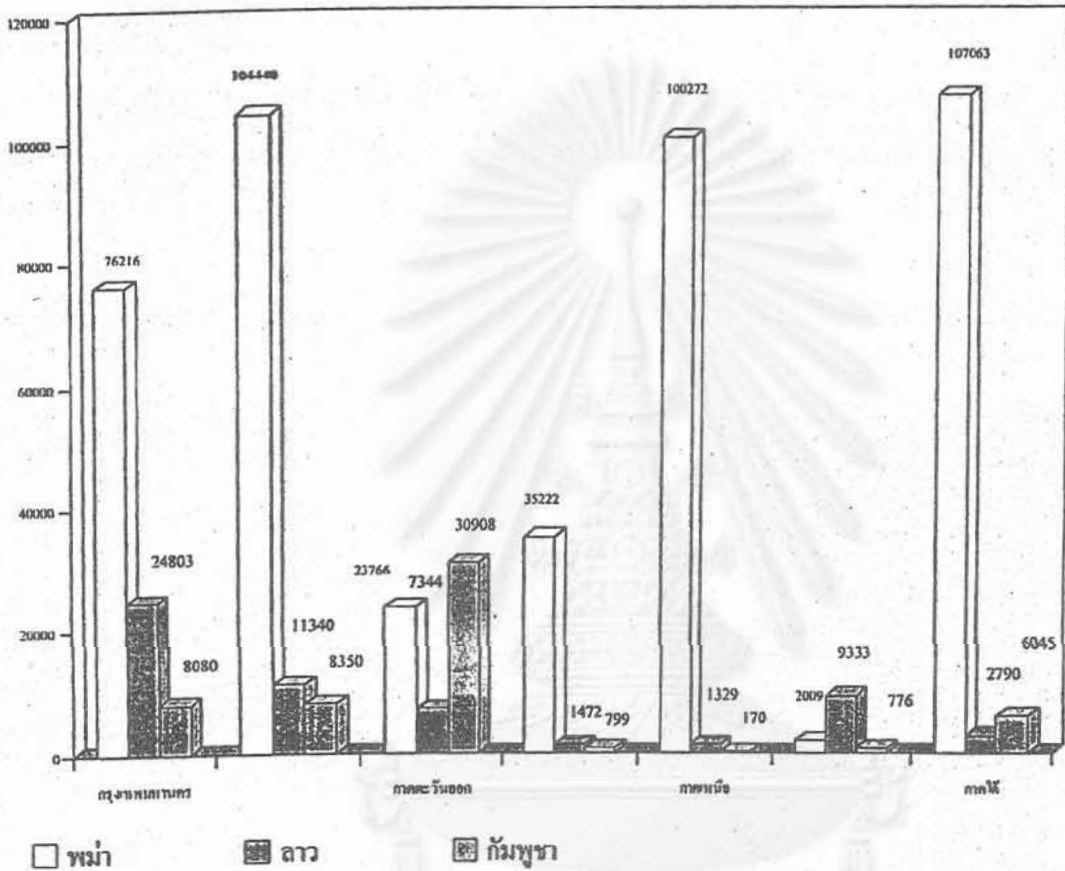

ที่มา : ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544

จากตารางข้างต้นจะพบว่าแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม ตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน - 25 ตุลาคม 2544 มีจำนวนทั้งสิ้น 562,527 ราย แยกเป็นแรงงานสัญชาติพม่า จำนวน 448,988 ราย หรือประมาณร้อยละ 80 ส่วนแรงงานสัญชาติลาวและกัมพูชามีจำนวน 58,411 ราย และ 55,128 ราย หรือประมาณร้อยละ 10 ตามลำดับ สำหรับประเภทกิจการที่แรงงานต่างด้าวจดทะเบียนแบ่งเป็น 10 ประเภทกิจการ โดยประเภทกิจการพิเศษมีนายจ้าง (พ. 1) มีแรงงานมาจดทะเบียนมากที่สุดจำนวน 151,068 ราย หรือประมาณร้อยละ 28 รองลงมาเป็นกิจการพิชไร่ ทำสวน มีจำนวน 103,124 ราย ประมงทะเล กิจการต่อเนื่องมีจำนวน 99,578 ราย หรือประมาณร้อยละ 18 สำหรับผู้รับใช้ในบ้านมีแรงงานจดทะเบียนจำนวน 81,045 ราย หรือประมาณร้อยละ 14 กิจการก่อสร้าง คานเรือมีจำนวน 47,756 ราย หรือประมาณร้อยละ 8 ส่วนกิจการเลี้ยงสัตว์และประเภทกิจการพิเศษไม่มีนายจ้าง(พ.2.) มีจำนวน 29,675 ราย และ 26,307 ราย หรือประมาณร้อยละ 5 ตามลำดับ ในส่วนของประเภทกิจการอื่น ๆ ได้แก่ เคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง โรงสีข้าว เครื่องเคลือบดินเผา และเหมือนแร่ เหมือนหิน มีจำนวน 12,761 6,215 3,595 และ 1,403 ราย ตามลำดับ

2 การขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวจำแนกตามภูมิภาคศาสตร์

แผนภูมิที่ 2 การขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวจำแนกตามภูมิภาคศาสตร์

จากแผนภูมิที่ 2 จะพบว่าแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่มาของจดทะเบียนกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ประกอบด้วย แรงงานสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา มีจำนวน 562,527 ราย เมื่อพิจารณาแรงงานต่างด้าวแยกตามภูมิภาคทั่วประเทศพบว่าแรงงานสัญชาติพม่ามีการจดทะเบียนในพื้นที่ภาคใต้มากที่สุด มีจำนวน 107,063 ราย รองลงมาได้แก่ภาคกลางจำนวน 104,440 ราย ภาคเหนือ 100,272 ราย และกรุงเทพมหานครจำนวน 76,216 ราย ตามลำดับ สำหรับแรงงานสัญชาติลาวมีการจดทะเบียนในพื้นที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด จำนวน 24,803 ราย รองลงมาได้แก่ภาคกลางจำนวน 11,340 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9,333 ราย ตามลำดับ ในส่วนของแรงงานสัญชาติกัมพูชามีการจดทะเบียนในภาคตะวันออกมากที่สุดจำนวน 30,908 ราย รองลงมาได้แก่ ภาคกลางและกรุงเทพมหานครมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ 8,350 และ 8,080 ราย ตามลำดับ นอกจากนี้จะพบว่าแรงงานพม่าจะมาของจดทะเบียนเป็นจำนวนมากเกือบทุกภูมิภาค ยกเว้นพื้นที่ในภาคตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือที่มีแรงงานสัญชาติกัมพูชาและลาวมาของจดทะเบียนมากกว่าแรงงานสัญชาติพม่า ในแง่ภาพรวมจะพบว่าแรงงานต่างด้าวกระจายตัวอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ โดยมีพื้นที่ภาคกลางที่แรงงานต่างด้าวของจด

ทะเบียนมากที่สุดจำนวน 124,130 ราย รองลงมาได้แก่ภาคใต้จำนวน 115,898 ราย กรุงเทพมหานคร จำนวน 109,099 ราย สำหรับภูมิภาคที่มีการของจดทะเบียนน้อยที่สุดได้แก่พื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวน 12,118 ราย

3.3 ผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวปี 2544 เปรียบเทียบกับความต้องการและความขาดแคลนในปี 2543 จำนวนที่เสนอให้ผ่อนผันในปี 2544

จากการศึกษาและวิเคราะห์ของศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชียในปี 2543 กับปี 2544 อาจเปรียบเทียบผลการจดทะเบียนในปี 2543 กับปี 2544 และเปรียบเทียบจำนวนแรงงานต่างด้าวที่เสนอให้ผ่อนผันกับจำนวนที่มาขอรับการผ่อนผันในปี 2544 ได้ดังนี้

ตาราง 5 ความต้องการและความขาดแคลนแรงงานต่างด้าวในปี 2543 – 2544 เปรียบเทียบกับการจดทะเบียนวันที่ 24 ก.ย. – 25 ต.ค 2544

ลำดับ	จังหวัด	ความต้องการปี 43 จากการจดทะเบียน	จำนวนที่ได้รับอนุญาตปี 43	จำนวนที่ขาดแคลนจากการสำรวจปี 43	จำนวนที่เสนอผ่อนผันปี 44	จำนวนที่จดทะเบียนปี 44	เพิ่ม/ลด	ประเภทของกิจการที่เสนอผ่อนผัน
1	กรุงเทพมหานคร	4,375	3,282	2,149	5,000	109,099	+104,099	ขนส่ง ก่อสร้าง โรงสีข้าว
2	กาญจนบุรี	3,703	3,364	1,617	4,000	11,491	+7,491	เกษตร เหมืองแร่ โรงสีข้าว ก่อสร้าง
3	กำแพงเพชร	776	644	2,151	2,000	2,735	+735	เกษตร โรงสีข้าว
4	กระบี่	750	584	536	1,200	1,786	+586	เกษตร
5	จันทบุรี	1,071	1,005	2,071	2,000	5,284	+3,284	ประมง ต่อเนื่องประมง ก่อสร้าง
6	ฉะเชิงเทรา	908	890	765	1,000	7,680	+6,680	ปศุสัตว์ โรงสีข้าว
7	ชุมพร	6,331	5,933	3,561	10,000	14,216	+4,216	เกษตร ประมง ต่อเนื่องประมง
8	ชัยนาท	110	110	110	200	435	+235	โรงสีข้าว

ลำดับ	จังหวัด	ความต้องการ ปี 43 จากการ จดทะเบียน	จำนวนที่ ได้รับ อนุญาต ปี 43	จำนวนที่ ขาดเกณฑ์ จากการ สำรวจปี 43	จำนวนที่ เสนอผ่าน ต้น ปี 44	จำนวนเงิน ปี 43 (บาท) 24,000 25,000	เงิน/ปี	ประเภทของกิจ การที่เสนอผ่าน ต้น
9	ชลบุรี	1,507	1,504	3,078	3,000	18,200	16,200	เกษตร ประมง ต่อเนื่องประมง โรงสีข้าว ก่อสร้าง
10	เชียงราย *	645	577	3,117	5,000	10,790	9,790	เกษตร โรงสีข้าว ก่อสร้าง
11	เชียงใหม่	5,776	4,974	5,623	5,600	28,676	23,076	เกษตร ปศุสัตว์ โรงสีข้าว ก่อสร้าง ขนส่ง เหมืองแร่
12	ตาก *	890	915	11,048	12,000	17,489	15,489	เกษตร ก่อสร้าง
13	ตรัง	703	649	2,736	4,000	2,122	1,828	เกษตร ประมง ต่อเนื่องประมง
14	ตราด	3,601	3,490	2,929	4,000	10,978	9,978	เกษตร ประมง ต่อเนื่องประมง ก่อสร้าง
15	นครปฐม	597	544	554	600	15,683	15,083	ปศุสัตว์ ต่อเนื่องประมง โรงสีข้าว
16	นครพนม	63	59	342	500	1,129	629	เกษตร
17	นครศรีธรรมราช	2,248	2,558	1,875	4,000	6,381	7,581	ประมง ต่อเนื่องประมง
18	นครสวรรค์	246	228	304	500	2,762	2,262	ปศุสัตว์ โรงสีข้าว
19	ปทุมธานี	353	330	367	500	12,113	11,613	เกษตร โรงสีข้าว
20	ปัตตานี	1,408	628	3,760	4,000	15,250	11,250	ประมง ต่อเนื่องประมง

ลำดับ	จังหวัด	ความต้องการ ปี 43 จากการ ขอจด ทะเบียน	จำนวนที่ ได้ รับ อนุญาต ปี 43	จำนวนที่ ขาดแคลน จากการ สำรวจปี 43	จำนวนที่ เสนอต่อ สนค ปี 44	จำนวนที่ จดทะเบียน ปี 44	เพิ่ม/ลด	ประเภทของก การที่เสนอต่อ สนค
21	ประจวบคีรีขันธ์	1,388	1,202	1,794	2,500	6,912	4,412	เกษตร ประมง ต่อเนื่องประมง ก่อสร้าง
22	พังงา	5,544	5,230	6,452	8,000	12,299	4,299	เกษตร ประมง ต่อเนื่องประมง
23	เพชรบุรี	362	316	937	500	3,280	2,780	เกษตร ประมง ก่อสร้าง
24	ภูเก็ต	9,735	5,308	4,964	10,000	18,238	8,238	เกษตร ประมง ต่อเนื่องประมง
25	แม่ฮ่องสอน	1,419	1,236	879	2,000	3,431	1,431	เกษตร ก่อสร้าง
26	ระนอง *	12,046	12,007	8,933	30,000	25,280	4,270	เกษตร ประมง ต่อเนื่องประมง ก่อสร้าง
27	ระยอง	3,020	3,000	2,738	4,000	11,090	7,090	เกษตร ประมง ต่อเนื่องประมง
28	ราชบุรี	5,014	3,908	2,596	4,000	11,660	7,660	เกษตร ปศุสัตว์ เหมืองแร่ โรงสีข้าว ก่อสร้าง
29	ลำพูน	438	369	121	0	2,091	2,091	ปศุสัตว์
30	สตูล	446	410	938	1,000	1,216	216	ประมง เหมืองแร่ ต่อเนื่องประมง
31	สมุทรปราการ	2,591	2,335	2,538	4,500	22,591	18,091	ประมง ต่อเนื่องประมง

ลำดับ	จังหวัด	ความต้องการปี 43 จากการขอจดทะเบียน	จำนวนที่ได้รับอนุญาตปี 43	จำนวนที่ขาดแคลนจากการสำรวจปี 43	จำนวนที่เสนอผ่อนผันปี 44	จำนวนที่เลิกทะเบียนปี 44	เพิ่ม/ลด	ประเภทของกิจการที่เสนอผ่อนผัน
32	สมุทรสาคร	23,835	19,824	7,753	35,000	39,745	4,745	ประมง ต่อเนื่องประมง
33	สมุทรสงคราม	1,691	1,467	3,536	10,000	6,092	4,625	ประมง ต่อเนื่องประมง
34	สระบุรี	1,010	652	735	1,000	517	217	โรงสีข้าว
35	สุพรรณบุรี	820	782	1,705	1,700	745	245	เกษตร เหมืองแร่ โรงสีข้าว ก่อสร้าง
36	สุราษฎร์ธานี	9,943	7,781	7,431	12,000	21,368	4,368	เกษตร ประมง ต่อเนื่องประมง ขนส่ง
37	สงขลา	2,016	1,561	1,936	4,000	7,623	3,623	เกษตร
38	นครราชสีมา	--	--	288	280	469	189	ต่อเนื่องประมง
39	พิจิตร	--	--	550	160	691	141	เกษตรกรรม โรงสีข้าว
40	สระแก้ว	--	--	500	500	3,712	3,212	เกษตรกรรม
41	นนทบุรี	--	--	288	ไม่ผ่อนผัน		9312	ไม่ผ่อนผัน
42	ปราจีนบุรี	--	--	350	ไม่ผ่อนผัน		1,533	ไม่ผ่อนผัน
43	พิษณุโลก	--	--	275	ไม่ผ่อนผัน		748	ไม่ผ่อนผัน
44	ลพบุรี	--	--	200	ไม่ผ่อนผัน		1,289	ไม่ผ่อนผัน
45	อุทัยธานี	--	--	105	ไม่ผ่อนผัน		371	ไม่ผ่อนผัน
46	นราธิวาส	--	--	--	ไม่ผ่อนผัน		592	ไม่ผ่อนผัน

ลำดับ	จังหวัด	ความต้องการปี 43 จากการขอจดทะเบียน	จำนวนที่ได้รับอนุญาตปี 43	จำนวนที่ขาดแคลนจากการสำรวจปี 43	จำนวนที่เสนอผ่อนผันปี 44	ประเภทที่จดทะเบียน	ปี/เดือน	ประเภทของกิจการที่เสนอผ่อนผัน
47	มุกดาหาร	--	--	--	ไม่ผ่อนผัน		1256	ไม่ผ่อนผัน
48	พะเยา	--	--	--	ไม่ผ่อนผัน		22	ไม่ผ่อนผัน
49	สุรินทร์	--	--	--	ไม่ผ่อนผัน		42	ไม่ผ่อนผัน
50	หนองคาย	--	--	--	ไม่ผ่อนผัน		2180	ไม่ผ่อนผัน
รวม		117,379	99,656	107,235	200,240	562,527		21 กิจการ

* หมายถึง อาจผ่อนผันพิเศษ

จากตารางข้างต้นพบว่าแรงงานต่างด้าวที่มาขอจดทะเบียนกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน - 25 ตุลาคม 2544 มีจำนวนสูงกว่าจำนวนที่เสนอผ่อนผันในปี พ.ศ. 2544 ยกเว้นในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ หนองคาย และสมุทรสงคราม ที่มีการขอจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวต่ำกว่าที่เสนอผ่อนผัน สำหรับพื้นที่ที่มีแรงงานต่างด้าวไปขอจดทะเบียนได้กระจายไปในพื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ

3.4 กิจการที่มีการผ่อนผันในปี 2544 เพิ่มเติมจากที่เคยผ่อนผันในปี 2543

กิจการที่มีการผ่อนผันเพิ่มขึ้นคือกิจการที่ 3 (เครื่องเคลือบดินเผา) , กิจการที่ 9 (ผู้รับใช้ในบ้าน) , และกิจการที่ 10 (กิจการพิเศษ)

กิจการที่ 3, กิจการที่ 9 และกิจการพิเศษ (10) มีรายละเอียดอาชีพต่อไปนี้ (ตัวอย่างจากมหาชัย)

แบบมีนายจ้าง ได้แก่

โรงงาน	ค้าขาย	รับจ้าง	แม่บ้าน
1. ทอผ้า, สิ่งทอ	1. รับซื้อของเก่า	1. รับจ้างทั่วไป	1. แม่บ้าน
2. โม้พลาสติก	2. ขายอาหาร	2. ทำยาง	
3. ทอเสื่อ	3. ค้าขาย	3. ขนส่งมะพร้าวหอม	
4. หลอมพลาสติก	4. ขายวัสดุก่อสร้าง	4. ทำขนม	
5. ตัดเย็บเสื้อผ้า	5. ค้าเหล็กเก่า	5. ชักอบรีด	
6. ฟอกสี	6. ขายอุปกรณ์จักรยาน	6. แพ็คเสื้อผ้า	
7. บดพลาสติก	7. ขายผ้า		

โรงงาน	ค้าขาย	รับจ้าง	แม่บ้าน
8. ผลิตถังไม้			
9. ผลิตเหล็ก			
10. โรงกลึงเหล็ก			
11. ทำแก๊สเด็กเล่น			
12. ผลิตอะไหล่			
13. หลอมอลูมิเนียม			
14. ผลิตโฟม			
15. ทำอาหารสัตว์			
16. ผลิตแคบหมู			
17. โรงปั๊มโลหะ			
18. โรงงานฉีดพลาสติก			
19. หล่อโลหะ			
20. โรงงานทำสี			
21. ทำตุ้ล้าโพง			
22. ผลิตถุงพลาสติก			
23. ผลิตขวดพลาสติก			
24. โรงซ่อม			
25. ทำข้าวเกรียบกุ้ง			

แบบไม่มีนายจ้าง ได้แก่ รับจ้างทั่วไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ข้อค้นพบและปัญหา

ภาพรวมการจดทะเบียนแรงงาน

จากการสังเกตการณ์ในพื้นที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมของคณะวิจัย พบว่า แรงงานต่างด้าวที่มาจดทะเบียนส่วนมากมีเชื้อสายมอญและกะเหรี่ยง มีทั้งที่นายจ้างพามาและไม่มีนายจ้าง ในการจดทะเบียนครั้งนี้ พบว่าได้เกิดกระบวนการนายหน้า 2 รูปแบบ รูปแบบแรกคือนายหน้าที่รับจ้างเป็นนายจ้างพามาจดทะเบียน จากการสัมภาษณ์ที่จ.สมุทรสาครพบว่า มีแรงงานต่างด้าวจำนวนมากใช้บริการนายหน้าเดือน โดยเสียเงินค่าจดทะเบียนทั้งสิ้น 6,500 บาท บางราย จ้างคนในท้องถิ่นที่รับเป็นนายจ้างให้โดยจ่ายเงินคนละ 500 บาท นอกจากนี้ นายหน้ารูปแบบที่ 2 คือ นายหน้าที่รับจ้างลัดคิวเพื่อให้การดำเนินการเร็วขึ้น

แรงงานต่างด้าวที่มาจดทะเบียนเกือบทั้งหมดไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ นอกจากนี้ยังขาดความรู้ในระบบการจดทะเบียน ไม่รู้ว่าตนจะได้รับประโยชน์อะไรจากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวครั้งนี้ เช่น การประกันสุขภาพ การได้รับค่าจ้างขั้นต่ำตามกฎหมาย เป็นต้น

สำหรับเงินค่าจดทะเบียนครั้งนี้ พบว่าแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่คิดว่าไม่แพงเกินไปเมื่อเทียบกับความสบายใจที่จะได้จากการที่ไม่ต้องคอยหนีตำรวจและค่าใช้จ่ายนั้นนายจ้างออกให้ก่อน และคอยหักเงินจากแรงงานต่างด้าวในภายหลัง

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจดทะเบียนและไม่จดทะเบียน

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการจดทะเบียน

นายจ้าง:

(1) ต้องการทำให้ถูกกฎหมาย

นายจ้างส่วนมากตอบว่าต้องการทำให้ถูกกฎหมาย เพราะจะได้ไม่ต้องกังวลเรื่องการจับกุมรวมถึงการรีดไถจากตำรวจที่ทุจริตบางคน

(2) กลัวบทลงโทษ

นายจ้างบางรายนำแรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียนเนื่องจากบทลงโทษที่รุนแรงและเข้มงวดขึ้น กล่าวคือ นอกจากจะโดนริบเงินประกันจำนวน 1,000 บาทแล้ว นายจ้างที่จ้างแรงงานต่างด้าวยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการส่งแรงงานกลับและถูกดำเนินคดีอาญาด้วย นอกจากนี้ท่าทีของเจ้าหน้าที่ที่กวดขันเอาจริงก็ส่งผลให้นายจ้างรายหนึ่งให้ความเห็นว่า ปีที่แล้วยอมเสียเงินให้เจ้าหน้าที่ 300 บาทต่อคน เพราะจ้างแรงงานต่างด้าวทำงานในสวน แต่ปีนี้ต้องนำแรงงานมาจดทะเบียนเพราะทางการเอาจริงและไต่ถามว่าต้องเสียค่าปรับถึง 50,000 บาท

(3) มีการเปิดให้จดทะเบียนได้ทุกอาชีพ

เนื่องจากในปีนี้มีมีการเปิดให้จดทะเบียนในทุกอาชีพ นายจ้างจึงเต็มใจนำแรงงานออกมาจดทะเบียนมากขึ้นเนื่องจากไม่ต้องคอยหลบซ่อนใช้แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายและติดสินบนให้กับเจ้าหน้าที่บางราย

(4) ราคาค่าจดทะเบียนต่ำ

เมื่อเทียบกับการที่ผู้ประกอบการรายเล็กต้องหันมาจ้างแรงงานไทย ปรับปรุงเครื่องจักรและระบบการผลิตซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงแล้ว การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวซึ่งทำให้ผู้ประกอบการสามารถใช้แรงงานต่างด้าวได้นั้นมีต้นทุนที่ต่ำกว่ามาก จากการสังเกตการณ์ที่จังหวัดสมุทรสาคร พบว่าบริษัทขนาดใหญ่ที่ส่งสินค้าไปต่างประเทศและมียอดขายเป็นหมื่นล้านบาทปีเท่านั้นที่จะจ้างแต่แรงงานไทยเพราะกลัวข้ออ้างในการกีดกันทางการค้า ส่วนบริษัทเล็กๆที่มีมูลค่าไม่กี่ร้อยล้านบาทปีจะจ้างแรงงานต่างด้าว

แรงงานต่างด้าว:

ต้องการความสบายใจ เพราะเมื่อจดทะเบียนก็ไม่ต้องกลัวถูกตำรวจจับ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่จดทะเบียน

นายจ้าง:

(1) นายจ้างบางรายไม่ต้องการรับผิดชอบและคุ้มครองแรงงานต่างด้าวเพราะเห็นว่าถึงอย่างไรตนก็ยังสามารถจ้างแรงงานได้ถูกกว่าค่าแรงขั้นต่ำ จึงเต็มใจที่จะจ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายหรือให้แรงงานไปจดทะเบียนในกิจการพิเศษที่ 10 (พ.2) แบบไม่มีนายจ้าง

(2) นายจ้างบางรายคิดว่าค่าจดทะเบียนสูงเกินไป และตนสามารถจ้างแรงงานต่างด้าวรายวันได้ และถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจมาตรวจก็สามารถอ้างได้ว่าไม่ใช่แรงงานของตน

(3) นายจ้างบางรายไม่สามารถหาเงินจดทะเบียนได้ครบ จึงไม่นำแรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียน

แรงงานต่างด้าว:

(1) ในปีที่แล้ว แม้ว่าแรงงานต่างด้าวบางส่วนจะมีบัตรแต่ยังคงถูกจับกุมจากเจ้าหน้าที่ที่ทุจริตบางคน แรงงานส่วนหนึ่งบอกว่าคนที่ใช้บัตรปลอมยังปลอดภัยกว่า ดังนั้นจึงไม่ต้องการจดทะเบียนครั้งนี้ แต่เลือกที่จะให้กลุ่มอิทธิพลคุ้มครองต่อไป

(2) แรงงานต่างด้าวบางรายไม่กล้ามาจดทะเบียนเนื่องจากไม่รู้ภาษาไทย อ่านภาษาไทยไม่ได้ และกลัวเจ้าหน้าที่ ดังนั้นจึงเลือกใช้บริการจากนายหน้าเถื่อน

(3) บางรายไม่มีเงินค่าจดทะเบียน โดยเฉพาะในกลุ่มที่ไม่มีนายจ้าง¹

ความคิดเห็นต่อการจดทะเบียน

1. ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง²

แนวความคิดการจดทะเบียน:

(1) การเปิดให้จดทะเบียนทุกอาชีพจะเป็นการแข่งงานคนไทย และโรคที่หายไปจากสังคมไทยแล้วเช่น โรคมาเลเรีย ไข้ซัง อาจกลับมาระบาดอีกจากการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าว

(2) การบริหารแรงงานต่างด้าวไม่มีทิศทางและการบูรณาการอย่างชัดเจน

การดำเนินการจดทะเบียน:

(1) บริษัทเอกชนที่ดำเนินการจดทะเบียนขาดเครื่องมือที่เพียงพอและทันสมัย อีกทั้งไม่ได้ใช้รูปแบบมาตรฐานการจดทะเบียนของทางราชการ เช่น การพิมพ์ลายนิ้วมือ อีกทั้งยังมีคำถามถึงความโปร่งใสในการว่าจ้างบริษัทที่จะได้รับเงินค่าจ้าง 20 ล้านบาท แต่ดำเนินการเพียงการจดทะเบียนซึ่งไม่รวมถึงการจัดทำฐานข้อมูล ในการทำบัตรควรให้กระทรวงมหาดไทยเข้ามาดำเนินการมากกว่ากระทรวงแรงงาน เพราะมีความเชี่ยวชาญและอุปกรณ์พร้อมมากกว่า และการจัดการที่ไม่พร้อมในการทำบัตรเช่นนี้เป็นอันตรายมากต่อความมั่นคง

(2) เจ้าหน้าที่ที่มีความไม่พร้อมในการปฏิบัติงาน ขาดความรู้และไม่สามารถตัดสินใจได้

(3) แรงงานต่างด้าวไม่มีหลักฐานมาจดทะเบียน และชื่อในการจดทะเบียนไม่ใช่ชื่อที่แท้จริงของแรงงานต่างด้าว แต่เป็นชื่อที่นายจ้างตั้งให้

(4) ไม่มีการกำหนดแบบฟอร์มและข้อมูลที่ต้องการทราบสำหรับให้แรงงานต่างด้าวกรอกในการจดทะเบียนมาล่วงหน้า และไม่มีแบบฟอร์มสำหรับการจดทะเบียนต่างด้าวในต่างจังหวัด ทำให้ไม่มีข้อมูลของแรงงานต่างด้าวที่ชัดเจน

(5) การดำเนินการสกัดกั้นตามชายแดนเท่าที่ตรวจสอบก็ยังไม่ได้ทำอย่างจริงจัง

(6) ตัวเลขที่แท้จริงของแรงงานต่างด้าวมากกว่าตัวเลขจากการจดทะเบียนประมาณ 2.5-3 เท่า

¹ จากการสัมภาษณ์ที่กระทรวงแรงงาน พบว่ากลุ่มที่ไม่มีเงินมักจะมาจดทะเบียนเมื่อถึงวันที่ 13 ตุลาคม 2544 และแรงงานเหล่านี้เป็นแรงงานที่เพิ่งเข้ามาใหม่ประมาณ 1-2 เดือน และมาจดทะเบียนในกิจการพิเศษ (ท.2) แบบไม่มีนายจ้าง

² ข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับสูงในจังหวัดสมุทรสาครเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2544

การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวภายหลังการจดทะเบียน:

- (1) การให้บริการสุขภาพแบบทันทีในช่วง 1-2 เดือนทำได้ยาก เพราะไม่มีระบบติดตามผู้ป่วยหรือผู้ประกันตน กระทรวงสาธารณสุขไม่มีอำนาจไปติดตามได้
- (2) ควรให้ NGO เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องการให้การศึกษาแก่บุตรของแรงงานต่างด้าว
- (3) ต้องสร้างสภาพบังคับให้เกิดขึ้น ในกลุ่มแรงงานและนายจ้างที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน
- (4) ควรศึกษาว่าแรงงานต่างด้าวเข้ามาแข่งขันแรงงานไทยจริงหรือไม่
- (5) ควรมีองค์กรเฉพาะในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงานไม่ควรดำเนินการเพียงหน่วยงานเดียว ควรให้องค์กรที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมบริหารจัดการ

2. ความคิดเห็นของนายจ้าง

การดำเนินการจดทะเบียน:

- (1) บริษัทเอกชน คือบริษัท ทีโอกราฟฟิคมีความไม่พร้อมในการรับจดทะเบียน³ มีเครื่องคอมพิวเตอร์น้อย มีปัญหาบ่อยและมาตรฐานต่ำ เจ้าหน้าที่ก็ไม่เพียงพอและไม่ได้รับการอบรมในเรื่องการจดทะเบียนมาก่อน ทำให้การจดทะเบียนใช้เวลานาน ขาดประสิทธิภาพ นายจ้างบางรายมารอคิวตั้งแต่ 8 โมงเช้า แต่ได้จดทะเบียนเวลาบ่าย 3 โมง เจ้าหน้าที่ที่รับจดทะเบียนมีจำนวนน้อย ขาดประสบการณ์ ไม่เข้าใจขั้นตอนและระบบการจดทะเบียนดีพอ
- (2) ในช่วงแรกที่เปิดให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในปี 44 (ตั้งแต่วันที่ 24ก.ย.ถึง 13 ต.ค.44) มีผู้ประกอบการ ไม่ได้จองคิวการจดทะเบียนไว้ล่วงหน้า นำแรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียนรายวันค่อนข้างมาก อีกทั้งยังมีแรงงานต่างด้าวจำนวนมากที่มารายตัวแบบไม่มีนายจ้าง
- (3) ระบบการจัดคิวในการจดทะเบียนที่ให้ทหารเข้ามาช่วยทำให้การจดทะเบียนเป็นระเบียบเรียบร้อยดีไม่วุ่นวายมากนักและช่วยลดปัญหาการแข่งคิวของนายหน้าเถื่อนบางคนได้ แต่ก็ยังคงมีนายหน้าเถื่อนที่รู้จักกับเจ้าหน้าที่จัดหางานบางคนแข่งคิวหรือมีอภิสิทธิ์ในการได้คิวก่อน
- (4) การจดทะเบียนใช้หลักฐานต่างๆจำนวนน้อยมาก อีกทั้งข้อมูลลายนิ้วมือไม่สามารถตรวจสอบได้ในภายหลังว่าตรงกับเจ้าของบัตรหรือไม่ เนื่องจากใช้หมึกพิมพ์ที่ไม่มีความละเอียดพอและการพิมพ์ลายนิ้วมือก็ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่มีการหมุนนิ้วมือให้ได้ลายนิ้วมือตรงสันนิ้วและพิมพ์แค่สองนิ้วคือหัวแม่มือซ้ายกับขวา ไม่ได้พิมพ์ทุกนิ้วมือ

³ ส่งผลให้ต่อมาต้องเปลี่ยนมาเป็นบริษัทบางกอกซอฟต์แวร์ แต่ยังคงเป็นบริษัทในเครือเดียวกับ ที โอ กราฟฟิค ซึ่งไม่ช่วยแก้ปัญหา

(5) ข้อมูลที่ได้จากการจดทะเบียนไม่เพียงพอและขาดความน่าเชื่อถือ เจ้าหน้าที่ของกระทรวงแรงงานฯ ไม่ได้ซักถามรายละเอียดข้อมูลส่วนตัวของแรงงานต่างด้าวมากนัก เช่น มาจากเมืองใด เข้ามาอยู่เมืองไทยนานเท่าใด ในอนาคตอยากทำงานในเมืองไทยนายเท่าใด เมื่อไปคู่มือในใบ ตท.13 ที่บรรจุรายละเอียดของตัวแรงงานต่างด้าวก็พบว่าข้อมูลที่จำเป็นและควรจะได้จากตัวแรงงานต่างด้าวนั้นมีน้อยมากและยังเชื่อถือไม่ได้ เช่น ข้อมูลของผู้ติดตามก็พบว่าแทบไม่มีแรงงานต่างด้าวคนใดระบุว่ามีการติดตามมีกี่คน บ้านเกิดของตัวแรงงานต่างด้าวเองก็รอกอย่างสับสนและไม่มีหลักฐานใดยืนยันได้ว่าเป็นข้อมูลจริง บางกรณีพบว่าบ้านเกิดที่แรงงานต่างด้าวบางรายระบุไม่มีอยู่จริง แต่เจ้าหน้าที่ก็ยังยอมให้จดทะเบียนเพราะขาดความรู้ว่าที่แรงงานต่างด้าวบอกให้รอกหรือนายจ้างรอกมาก่อนถูกต้องหรือไม่ นอกจากนี้การระบุสัญชาติและชื่อของแรงงานต่างด้าวก็ไม่ต้องดูหลักฐานใดๆ เช่น บัตรประชาชนในประเทศต้นทางของแรงงานต่างด้าวเลย ทำให้เกิดกรณีที่แรงงานต่างด้าวบอกสัญชาติไม่ตรงกับที่เป็นจริงและมีแรงงานต่างด้าวที่เป็นสัญชาติอื่นนอกจากสัญชาติ พม่า ลาว และ กัมพูชา

(6) บัตรอนุญาตทำงาน (ตท.14) ได้ล่าช้าไม่ได้รับทันทีหลังจากถ่ายรูปและจดทะเบียนเรียบร้อยแล้ว ทั้งๆที่ก่อนมีการเปิดรับจดทะเบียนบริษัทอ้างว่าขั้นตอนการจดทะเบียนสะดวกรวดเร็วได้บัตรเลย พบว่าหลังจากจดทะเบียนหลายวันแล้ว ก็ยังมีแรงงานต่างด้าวจำนวนมากยังไม่ได้รับบัตรอนุญาตทำงาน(ตท.14)

(7) งบประมาณกลางด้านประชาสัมพันธ์ที่กระทรวงแรงงานฯตั้งไว้ 20 ล้านบาทกระจายไปสู่ส่วนภูมิภาคช้า ทำให้บางจังหวัด เจ้าหน้าที่จัดหางานจังหวัดต้องไปกู้เงินมาเพื่อทำแผ่นป้ายโฆษณาไปก่อน จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ใช้ประชาสัมพันธ์มีน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนแรงงานต่างด้าวในจังหวัดนั้นๆ ทำให้ประสิทธิภาพของการประชาสัมพันธ์ลดน้อยลง การประชาสัมพันธ์ยังไม่ชัดเจน สร้างความเข้าใจผิดให้ผู้ประกอบการเป็นอย่างมาก ผู้ประกอบการจำนวนมาก⁶ คิดว่าสามารถมาจดทะเบียนหลังวันที่ 13 ค.ค. ได้จนถึงวันที่ 25 ค.ค. ทั้งๆที่ในความเป็นจริงแรงงานต่างด้าวที่สามารถจดทะเบียนหลังวันที่ 13 ค.ค. ได้นั้นมีได้เพียง 3 กรณี⁷ (ประกาศกระทรวง

⁴ นายจ้างรายหนึ่งที่กระทรวงแรงงานฯบอกว่าจะปล่อยใบการจดทะเบียนให้ช้ามากไม่ซักถามอะไรเลยเทียบกับปีที่แล้วเจ้าหน้าที่ซักถามผู้เช่าหลายขั้นตอน

⁵ เช่นที่จังหวัดสมุทรสาครเป็นต้น เจ้าหน้าที่จัดหางานจังหวัดทำงานอย่างเต็มที่แต่ด้วยความจำกัดด้านกำลังคนและงบประมาณที่ยังมาไม่ถึงจึงทำให้การประชาสัมพันธ์ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

⁶ โดยเฉพาะผู้ประกอบการประมงในจ.สมุทรสาคร

⁷ ข้อความใน 3 กรณีคือ 1. นายจ้างหรือสหกรณ์ประมงและเรือที่เช่าบ้านจ้างจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวไว้แล้วและไม่สามารถจดทะเบียนได้ในวันที่ 13 ค.ค.2544 2. นายจ้างเรือสถานประกอบการได้ยื่นขอวีซ่าก่อนแล้วและอยู่ระหว่างการเจรจาสามารถนำคอกลับคืนได้

แรงงานในวันที่ 12 ตุลาคม 2544) ดังนั้นนายจ้างจำนวนมากที่ไม่ได้จองไว้ภายในวันที่ 13 ต.ค.จึงไม่สามารถนำแรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียนได้⁸

(8) นายจ้างในกิจการอุตสาหกรรม ประมงทะเล ต่อเนื่องประมง และกิจการรับใช้ในบ้านคิดว่าราคาค่าจดทะเบียนครั้งนี้ (4,450 บาทต่อคนต่อปี) เหมาะสมแล้ว แต่นายจ้างในภาคเกษตรยังเห็นว่าราคานี้สูงเกินไปเพราะในบางฤดูกาลก็ทำการเกษตรไม่ได้ อีกทั้งส่วนมากเป็นการจ้างแรงงานต่างด้าวแบบรายวัน จึงทำให้ผู้ประกอบการบางรายคิดว่าไม่คุ้มที่จะนำแรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียน ทำให้มีการชุมนุมประท้วงของผู้ประกอบการในกิจการเกษตรที่ อ.พทพระจ.ตาก⁹ ที่เรียกร้องให้ลดราคาค่าจดทะเบียนลงและต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวในบางฤดูกาลเท่านั้น

การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวภายหลังจากจดทะเบียน:

- (1) ระบบการจับกุมและตรวจสอบแรงงานต่างด้าวในปีที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่ตำรวจจะควบคุมแรงงานต่างด้าวให้มารวมกันที่สถานีตำรวจก่อนแล้วค่อยควบคุมที่หลังทำให้เสียเวลาและนายจ้างต้องเสียเวลาไปรับกลับอีกเจ้าหน้าที่ควรควบคุมโดยเวลาไปตรวจสอบจับกุมจะได้ไม่ต้องเสียเวลามากนัก
- (2) ควรมีมาตรการควบคุมแรงงานต่างด้าวในงานที่ไม่ใช่อุตสาหกรรมที่มีอยู่สถานประกอบการแน่นอน เช่น กิจการพิเศษที่ไม่ใช่แรงงานเช่นมีอาชีพช่างเสริมสวย หมอนวดแผนโบราณ หรืองานรับใช้ในบ้าน
- (3) บัตรของแรงงานต่างด้าวซึ่งเสร็จล่าช้ากว่าที่กระทรวงแรงงานประกาศไว้ทำให้เกิดปัญหาต่อผู้ประกอบการ เช่น ผู้ประกอบการบ้านเช่าไม่กล้าให้แรงงานต่างด้าวที่ยังไม่ได้รับบัตรเช่าพัก ดังนั้นแรงงานต่างด้าวจึงมาพักรวมกันที่สถานประกอบการทำให้เกิดความแออัดขึ้น
- (4) มีมาตรการแก้ปัญหาเรื่องขบวนการนายหน้าพาแรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนไว้แล้วไปอยู่กับนายจ้างคนอื่น ซึ่งการตรวจสอบจับกุมก็เป็นไปได้ยากเพราะต้องขอมายก้นจากศาล

ภายในวันที่ 13 ต.ค.44 ให้ขยายถึงวันที่ 25 ต.ค. 44 3. นายจ้างหรือผู้ประกอบการที่มีเหตุขานำเชื่อถือให้สำนักงานจัดหางานขออนุมัติปลัดกระทรวงเป็นรายๆไป

⁸ แต่ต่อมาบริษัทฯ ลีของนายหน้าเดือนในจังหวัดสมุทรสาครว่าสามารถช่วยรับจดทะเบียนได้แต่ต้องจ่ายเจ้าค่าจดทะเบียนและค่าพาหนะรวมทั้งหมด 4,500 บาท (ปกติเสียเพียง 3,250 บาท) ทางสมาคมประมงสมุทรสาครจึงร้องเรียนไปทางจัดหางานจังหวัดสมุทรสาครทำให้เจ้าหน้าที่จัดหางานจังหวัดสมุทรสาครรับจดทะเบียนให้โดยอาศัยเงื่อนไขที่ 3 ที่ขออนุญาตปลัดกระทรวงแรงงานฯเป็นรายๆไป แต่ในส่วนกลางคือที่กระทรวงแรงงานฯพบว่ามีการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ไม่ได้จองไว้ภายในวันที่ 13 ต.ค.สามารถจดทะเบียนได้โดยจ่ายเพียงแค่กรอกใบแสดงความต้องการและสาเหตุที่มาจากจะเกิดไม่เก็บค่าแถมเท่านั้น

⁹ การชุมนุมประท้วงเกิดในวันที่ 5 และ 10 ตุลาคม 2544 ที่วัดคอนจักษ์ อ.พทพระจ.ตาก

- (5) ควรมีมาตรการดำเนินการกับขบวนการอาชญากรต่างชาติที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยโดยจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในกิจการพิเศษแบบไม่มีนายจ้าง
- (6) รัฐบาลควรมีนโยบายและแนวทางที่แน่ชัดสำหรับครอบครัวและผู้ติดตามของแรงงานต่างด้าว

3. ความคิดเห็นของแรงงานต่างด้าว

การดำเนินการจดทะเบียน:

- (1) แรงงานต่างด้าวที่มาจากประเทศพม่าและเป็นเชื้อชาติอื่นที่ไม่ใช่พม่าไม่ต้องการให้ระบุสัญชาติเป็นพม่า แต่ต้องการให้ระบุตามเชื้อชาติของเขา เช่น มอญ กะเหรี่ยง ไทใหญ่ เป็นต้น
 - (2) การลงทะเบียนต้องรอคิวนานล่าช้าถึงแม้จะใช้หลักฐานน้อยก็ตาม
- การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวภายหลังการจดทะเบียน:

- (1) มีความกังวลเรื่องแรงงานต่างด้าวซึ่งจดทะเบียนในกิจการพิเศษ (พ.2) แบบไม่มีนายจ้างจะต้องถูกส่งกลับถ้าไม่สามารถหานายจ้างได้ภายใน 6 เดือน
- (2) ในขณะนี้แรงงานต่างด้าวที่ไปจดทะเบียนแล้วยังไม่ได้รับบัตรมีเพียงใบถ่ายเอกสารหลักฐานตท.13 และนายจ้างก็เป็นผู้เก็บหลักฐานทั้งหมดไว้ ซึ่งถ้าหากตำรวจมาจับกุมในช่วงที่ไม่ได้บัตรนี้จะทำอย่างไร
- (3) หลังจากครบกำหนดการผ่อนผันให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าว 1 ปีอยากจะทำงานในประเทศไทยต่อไป แต่รัฐบาลยังไม่ประกาศนโยบายที่แน่ชัดว่าจะทำอย่างไรกับพวกเขาต่อไป จะส่งกลับหรือให้ทำงานต่อในบางอาชีพ

4. ความคิดเห็นขององค์กรพัฒนาเอกชน

แนวคิดการจดทะเบียน:

- (1) การเปิดให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าวได้ทุกอาชีพและไม่ควบคุมจำนวนทำให้อาจเป็นการแย่งอาชีพแรงงานไทย ขณะที่บางคนเห็นว่าการเปิดให้จดทะเบียนอย่างเสรีจะทำให้รู้ข้อมูลประวัติ และนำมาจัดระเบียบสังคมได้
 - (2) ในระยะยาวควรเปิดเป็นเวทีสาธารณะในการกำหนดนโยบายแรงงานต่างด้าว
- การดำเนินการจดทะเบียน:
- (1) ควรมีการตรวจโรคก่อนมีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวครั้งนี้เพื่อป้องกันการเป็นพาหะแพร่เชื้อโรคของแรงงานต่างด้าว
 - (2) เงินที่บริษัทเอกชนได้รับ 150 บาทจากการจดทะเบียนสูงเกินไป บริษัทควรจะดำเนินการทำฐานข้อมูลด้วย
 - (3) มีแรงงานต่างด้าวบางส่วนอยากจดทะเบียนแต่นายจ้างไม่ต้องการเนื่องจากให้เหตุผลว่าจ้างเกินครึ่งครา

- (4) การประชาสัมพันธ์ยังไม่ดีพอยังมีคนไทยบนพื้นที่สูงที่มีบัตรเขียวขอบแดงแล้วเข้าใจผิดแล้วมาขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวด้วย
- (5) ยังมีขบวนการนายหน้าจัดหางานซึ่งเสียประโยชน์มาบีบบังคับผู้ประกอบการอยู่ถึงแม้ว่าจะมีการเปิดเสรีแรงงานต่างด้าวแล้วก็ตาม

ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการภายหลังการจดทะเบียน:

- (1) ควรตั้งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานต่างด้าวมีส่วนร่วม รวมทั้งควรให้กระทรวงการต่างประเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการเจรจาจัดส่งและส่งกลับแรงงานต่างด้าว
- (2) อาชีพงานบ้านไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานไทย จะทำอย่างไรให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย
- (3) ควรให้โรงพยาบาลเอกชนที่มีความพร้อมเข้ามาจัดการประกันสุขภาพให้แรงงานต่างด้าว เพราะโรงพยาบาลรัฐคงไม่เพียงพอ ส่วนหนึ่งเนื่องจากต้องดำเนินการ 30 บาทรักษาโรคอีก
- (4) นายจ้างมีความพอใจที่มีทหารเข้ามาช่วยจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว
- (5) ควรมีมาตรการสำหรับครอบครัวและผู้ติดตามของแรงงานต่างด้าวด้วย
- (6) ต้องแก้ปัญหาค่าการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่
- (7) คณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าว(กบร.) ควรดึงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาเป็นคณะกรรมการด้วยคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นเป็นข้าราชการ 20 คนและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่นายกฯแต่งตั้ง 4 คน ไม่มีภาคประชาชนเลย

5. ความคิดเห็นของนักวิชาการ

การดำเนินการจดทะเบียน:

- (1) บริษัทเอกชนที่รับดำเนินการจดทะเบียนยังมีเครื่องมือและอุปกรณ์ไม่พร้อม เช่น ในจังหวัดสมุทรสาคร คอมพิวเตอร์สำหรับป้อนข้อมูลแรงงานต่างด้าวมีเพียง 2 เครื่อง ไม่มีปริมาณไฟฟ้าสำรองเตรียมไว้ในกรณีไฟฟ้าดับ เป็นต้น ทำให้การจดทะเบียนต้องชะงักงันและล่าช้า ส่งผลให้ในบางวันต้องดำเนินการจดทะเบียนจนถึง 22:00 ถึง 23:00 น.¹⁰
- (2) การสังเกตการณ์ของคณะวิจัยที่ จ.สมุทรสาครยังพบว่าบัตรอนุญาตทำงาน (ต.ท.14) ที่มีความบกพร่อง เช่น ระบุชื่อนายจ้างผิด ระบุอาชีพของแรงงานต่างด้าวผิด หรือรูปไม่ตรงกับชื่อ มีจำนวนเกือบ 4 พันใบ สาเหตุเนื่องจากความซุกซนวุ่นวายและเจ้าหน้าที่ไม่สามารถสื่อสารกับตัวแรงงานต่างด้าวได้จึงถ่ายรูปแรงงานต่างด้าวผิดไม่ตรงกับตัว

¹⁰ ข้อมูลจากการไปสัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่ขององค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ณ ศูนย์และสี่แยก จังหวัดสมุทรสาคร, วันที่ 12 ตุลาคม 2544

- (3) ชื่อของแรงงานต่างด้าวไม่ตรงกับความจริง แต่เป็นชื่อที่นายจ้างตั้งให้เอง เช่น นางอ้อยใจ นายจอนนี่ นางคนตรีไทย นางศรีสมร
- (4) จากการสัมภาษณ์ พบว่ามีชาวจีนในแคว้นสิบสองปันนามาจดทะเบียนเป็นแรงงานต่างด้าวโดยอ้างว่าเป็นคนพม่าและก็ได้จดทะเบียนเนื่องจากหน้าคาก็คล้ายกับคนพม่า
- (5) มีการลัดคิวการจดทะเบียน โดยอาศัยนายหน้าแทรกแถวที่มีแรงงานต่างด้าวยื่นอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งค่าบริการในการดำเนินการแต่ละครั้งเป็นเงิน 500 บาท¹¹ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนก็ทำตัวเป็นนายหน้าคอยอำนวยความสะดวกอีกชั้นหนึ่งให้แก่รายหน้า¹² ในจังหวัดสมุทรสาคร มีเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูงในจังหวัดได้เสนอตัวค่อนายจ้างบางรายในการเข้ามาช่วยเหลือในการดำเนินการจดทะเบียน โดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนการจดทะเบียน แต่จะได้รับบัตรการผ่อนผันแรงงานต่างด้าวเสมือนแรงงานต่างด้าวที่ดำเนินเรื่องปกติ
- (6) มีการใช้บัตรผ่อนผันเถื่อน ซึ่งเดิมนั้นบัตรผ่อนผันที่แรงงานต่างด้าวถือติดตัวจะเป็นเพียงกระดาษขาวคล้ายถ่ายเอกสารจากเอกสารตัวจริง สามารถทำปลอมได้ง่ายมาก โดยมีกระบวนการดำเนินการ ค่าทำเอกสารผ่อนผันปลอมจะอยู่ในราคาประมาณ 3,000 – 4,000 บาท แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจสอบ บัตรนี้ไม่สามารถใช้แทนเอกสารฉบับจริงได้
- (7) แรงงานต่างด้าวบางรายถูกจับขณะเดินทางมาจดทะเบียน บางรายถูกจับแม้ว่าจะมีบัตรแล้วก็ตาม
- (8) ในจังหวัดสมุทรสาคร สมาคมประมงและต่อเนื่องประมง จ.สมุทรสาครมีส่วนร่วมในการดำเนินการจดทะเบียน โดยการนำแรงงานต่างด้าวของสมาชิกจำนวน 20,000 คนมาจดทะเบียน และช่วยจัดระบบคิวและอำนวยความสะดวกในการขั้นตอนการจดทะเบียน ทำให้การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาครเป็นไปด้วยความรวดเร็วขึ้น นอกจากนี้ทางสมาคมยังได้จัดทำฐานข้อมูลของแรงงานต่างด้าวไว้ด้วย

การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวภายหลังการจดทะเบียน:

- (1) ให้แรงงานที่จดทะเบียนพบบัตรติดตัวตลอดเวลา
- (2) จัดทำฐานข้อมูลของแรงงานที่จดทะเบียน ซึ่งรวมถึงข้อมูลเรื่องค่าจ้างและสวัสดิการที่แรงงานได้รับ
- (3) มีบทลงโทษกับนายจ้างที่ไม่นำแรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียน และลงโทษอย่างหนักกับการค้าแรงงานต่างชาติ การลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายตามชายแดนและเจ้าหน้าที่ที่รับสินบน

¹¹ ถ้างั่ว.

¹² อ้างั่ว.

- (4) การให้ทหารเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจจับอาจจะทำให้เกิดปัญหาในระยะยาว เพราะไม่ใช่ภารกิจหลักของทหาร การดำเนินการตรวจสอบควรให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงแรงงานมากกว่า
- (5) ควรมีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปร่วมกันตรวจสอบดูแลการใช้แรงงานต่างด้าวอย่างผิดกฎหมาย และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนระยะยาว
- (6) มีมาตรการสำหรับแรงงานต่างชาติที่ทำงานเป็นฤดูกาลและผู้ติดตามแรงงานต่างด้าว
- (7) ในพื้นที่ที่ขาดแคลนแรงงาน อาจจะมีการจัดสรร (reallocate) แรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนแล้วไปในพื้นที่นั้นๆ แทนที่จะนำเข้าแรงงานเข้ามาใหม่
- (8) ควรมีช่องทางกระจายข้อมูลไปสู่แรงงานต่างด้าว เช่น ผ่านทางวิทยุโดยมีเนื้อหาสนับสนุนให้แรงงานต่างด้าวดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมไทยได้อย่างถูกต้องในแง่กฎหมาย วัฒนธรรมและสังคม ดำเนินการอย่างจริงจังกับแรงงานที่ไม่มาจดทะเบียนและนายจ้าง
- (9) ในเรื่องสาธารณสุข แรงงานต่างด้าวยังคงเข้าถึงบริการสาธารณสุขลำบาก ในปัจจุบันแรงงานต่างด้าวที่ไปรับการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลของรัฐยังคงถูกเลือกปฏิบัติ ควรให้แพทย์ที่รักษาแรงงานต่างด้าวพูดภาษาพม่าได้จะได้สื่อสารกันรู้เรื่องและดูแลทั่วถึง
- (10) ควรให้การศึกษาแก่บุตรแรงงานต่างด้าว เพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน
- (11) สมาคมนายจ้างต้องเข้ามามีบทบาทในการอบรมและฝึกทักษะแรงงานไทย และควบคุมดูแลแรงงานต่างด้าว
- (12) กรณีนายจ้างเลิกจ้างแรงงานต่างด้าวที่มีบัตร แล้วทำให้แรงงานนั้นไม่สามารถไปทำงานที่อื่นได้นั้น ยังไม่มีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการระงับข้อพิพาทแรงงาน กฎหมายก็ยังไม่ชัดเจนในเรื่องสิทธิการทำงานว่าจะสิ้นสุดลงไปพร้อมกับการเลิกจ้างด้วยหรือไม่ และแรงงานจะถูกส่งกลับหรืออย่างไร
- (13) กิจการพิเศษทั้งที่มีและไม่มีนายจ้าง และ อาชีพคนรับใช้ในบ้านไม่ควรอนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าว ควรให้คนไทยทำ
- (14) รัฐบาลควรแสดงความจริงใจในการแก้ปัญหาหากว่านี้ โดยการวางนโยบายใดๆ จะพิจารณาให้รอบคอบและชัดเจนถึงผลกระทบของการจ้างแรงงานต่างด้าวที่มีต่อแรงงานไทยด้วย ควรมีการสำรวจความต้องการทำงานที่แท้จริงของแรงงานไทยในงานที่แรงงานต่างด้าวทำอยู่และควรกำหนดค่าจ้างแรงงานต่างด้าวให้เท่ากับคนไทยเพื่อจะได้ไม่จูงใจให้นายจ้างใช้แรงงานต่างด้าว การจัดการควรยึดหลักการขาดแคลนมากกว่าความต้องการ ขณะเดียวกันการจัดการต้องมีมติในการมองว่าแรงงานต่างด้าวก็เป็นเพื่อนมนุษย์เหมือนกัน ในกิจการที่อนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าวต้องมีการคุ้มครองแรงงานเหล่านี้ให้ได้ผล เพราะที่ผ่านมาการบังคับใช้กฎหมายยังมีช่องโหว่

- (15) อาจมองถึงยุทธศาสตร์ที่แรงงานต่างด้าวจะให้ประโยชน์ทั้งกับประเทศต้นทางและปลายทาง ควรสร้างความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนแรงงานระหว่างกันในกิจการที่ขาดแคลน
- (16) MOU ที่จะมีการเซ็นกับรัฐบาลพม่าควรให้สาธารณชนรับทราบ
- (17) ต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานมากขึ้น และมีธรรมาภิบาลในการทำงาน ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในคณะกรรมการที่กำลังตั้งขึ้นใน กปร.
- (18) ต้องมีการเสริมสร้างกลไกทางกฎหมายให้หน่วยงานที่ตั้งขึ้นมาให้สามารถทำงานได้ ต้องแก้ปัญหการประสานงานทั้งในระดับนโยบาย มาตรการและระดับพื้นที่ รวมทั้งทำความเข้าใจกับสาธารณชนถึงการแก้ปัญหาในอนาคต
- (19) จัดตั้งองค์กรขึ้นมาเฉพาะเพื่อดูแลระบบแรงงานของชาติทั้งระบบ

This document is the property of
Thailand Information Center (TIC),
Centers of Academic Resources and is to
be returned within two weeks to the
Thailand Information Center, Centers of
Academic Resources, Chulalongkorn
University"

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปข้อค้นพบ

รัฐบาลไทยได้พยายามหาแนวทางแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง โดยในรอบ 6 ปีที่ผ่านมา การแก้ไขปัญหาวนไปเวียนมากับนโยบายที่เหมือนๆ เดิม ไม่มีนโยบายที่แน่นอนตายตัว เป็นนโยบายแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งในความเป็นจริงแล้วปัญหาแรงงานต่างด้าวเป็นปัญหาใหญ่ ปัญหาหนึ่งในระดับชาติ และหากไม่มีการบริหารจัดการที่ดี ปัญหาที่จะยิ่งหมักหมมอย่างเช่นทุกวันนี้ ฉะนั้นสิ่งสำคัญอันดับแรกคือ นโยบายแรงงานต่างด้าวจะต้องถูกยกระดับขึ้นเป็นนโยบายชาติให้ได้ เพราะหมายถึงว่าจะต้องเป็นนโยบายที่จะต้องถูกใช้อย่างต่อเนื่องและเป็นตัวกำหนดมาตรการต่างๆ ในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง รัฐบาลหรือผู้ปฏิบัติจะต้องยึดนโยบายแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเป็นหลักในการปฏิบัติโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อผู้ใดทั้งสิ้น ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่น แห่งเอเชียได้ทำการวิจัยอย่างต่อเนื่องในเรื่องของแนวทางแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง โดยได้ทำการเก็บข้อมูลทั้งภาคสนามและรวบรวมเอกสารของทางราชการที่เกี่ยวข้องมาตลอด ได้ศึกษา กรณีความต้องการและความขาดแคลนแรงงานในประเทศ พบว่าในบางจังหวัดมีความขาดแคลนและความต้องการแรงงานสูง แต่บางจังหวัดไม่มีความขาดแคลนและความต้องการแรงงานเลย อย่างไรก็ตาม ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่น แห่งเอเชียจึงได้เสนอทางเลือกในการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวในปี 2544 ดังนี้คือ ทางเลือกที่ 1. คงผ่อนผันในจำนวน, พื้นที่ และกิจการเดิม ตามปี 2543 คือ 106,684 คน ใน 37 จังหวัดใน 18 กิจการ ทางเลือกที่ 2. ผ่อนผันจำนวน 200,240 คน ใน 39 จังหวัดใน 21 กิจการย่อย

นอกจากนั้นยังได้เสนอ นโยบายและมาตรการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวระยะสั้นปี 2544 ซึ่งมีแนวทางการแก้ไขปัญหาลดแรงงานต่างด้าวระยะสั้นได้แก่ 1.) ผ่อนผันชั่วคราวให้มีการประกันตัวแรงงานต่างด้าวให้ทำงานได้ในงานกรรมกร 21 กิจการ 2.) จัดให้แรงงานไทยเข้าทำงานทดแทนแรงงานต่างด้าวทันที 3. ดำเนินการตามมาตรการระยะสั้นโดยเคร่งครัดและจริงจังเพื่อประกันผลสัมฤทธิ์ของนโยบายแรงงานต่างด้าวระยะสั้น 4. จัดทำและดำเนินการตามนโยบายระยะยาวควบคู่กันไปทันที อีกทั้งได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวระยะกลางและระยะยาว คือ 1. ความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว ได้แก่ 1.1.) กระบวนการทัศนการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวแบบเดิม 1.2.) กระบวนการทัศนการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวแบบใหม่

การจัดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองระหว่างปี 39 ถึงปี 43 พบว่ามีความคล้ายคลึงกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือเป็นลักษณะที่เปิดให้มีการจัดทะเบียนในงานกรรมกรเกือบทุกกิจการ นโยบายของแต่ละปีจะมีแนวทางในการจัดระบบและคุ้มครองการทำงานของแรงงานต่างด้าว

ผิดกฎหมายในงานกรรมกร ผลักดัน จับกุมแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย และส่งเสริมสนับสนุนแรงงานไทย แต่ไม่ได้การให้ความคุ้มครองแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่จดทะเบียนถูกต้อง

แต่การจดทะเบียนในปี 2544 แตกต่างจากการให้จดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองในปีที่ผ่านมา กล่าวคือเป็นการจดทะเบียนทั่วประเทศและไม่จำกัดจำนวน โดยคนงานต่างด้าวที่มาจดทะเบียน นายจ้างจะต้องเสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 4,450 บาท (โดยแบ่งเป็น 6 เดือนแรก 3,250 บาท และครึ่งปีหลัง 1,200 บาท) โดยกำหนดระยะเวลาผ่อนผันเหมือนกันคือ หนึ่งปี (นอกจากปี 2539 ที่ผ่อนผัน 2 ปี) ซึ่งในปี 2544 นี้มีแรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียนมากที่สุดเท่าที่เคยเปิดการจดทะเบียนมา คือมีจำนวน 562,527 คน กิจการ 10 กิจการที่อนุญาตให้จดทะเบียนได้ ประกอบด้วย 1) กิจการสวนผักผลไม้ ไร่ อ้อย สวนยางพารา สวนปาล์ม พืชไร่และสวนกาแฟ 2) กิจการเหมืองแร่และเหมืองหิน 3) กิจการโรงงานทำอิฐ โรงงานทำโอ่ง เครื่องเคลือบดินเผา 4) กิจการก่อสร้าง คานเรือ 5) กิจการโรงสีข้าว 6) กิจการเลี้ยงหมู เลี้ยงกุ้งและสัตว์เลี้ยงอื่นๆ 7) กิจการประมงทะเล ต่อเนื่องประมงทะเลและโรงงานปลาป่น 8) เคลื่อนย้ายสินค้าใน โกดังหรือที่เก็บสินค้า 9) ผู้รับใช้ในบ้าน 10) กิจการพิเศษ (พ) ประกอบด้วยอาชีพอื่น นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ 1-9 ได้แก่ พ.1 กิจการที่มีนายจ้าง พ.2 กิจการที่ไม่มีนายจ้าง เช่น อาชีพรับจ้างทั่วไป

การติดตามผลการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวในปี 2544 พบว่าหลายฝ่ายมีความคิดเห็นต่อแนวทางการจดทะเบียน และการดำเนินการจดทะเบียนในทำนองเดียวกัน

ด้านแนวความคิดการจดทะเบียน มีความกังวลกันว่าการเปิดให้จดทะเบียนโดยเสรีเช่นนี้จะส่งผลเสียต่อสังคมไทย เช่น เป็นการแย่งงานคนไทย และมีปัญหาเรื่องโรคภัย นอกจากนี้การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวยังไม่มีการบูรณาการและทิศทางที่ชัดเจน

ด้านการดำเนินการจดทะเบียน

1. งบประมาณลงมาถึงพื้นที่ช้า และการประชาสัมพันธ์ไม่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดในหมู่นายจ้างที่ไม่ได้จอล่วงหน้าว่าสามารถนำแรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียนภายหลังหมดกำหนดให้จดทะเบียนได้ นอกจากนี้คนบนพื้นที่สูงที่มีบัตรเขียวขอบแดงบางคนยังเข้าใจผิดว่าตนต้องมาจดทะเบียน
2. ความไม่พร้อมในการเตรียมการด้านอุปกรณ์เครื่องมือและเจ้าหน้าที่ในการจดทะเบียน ส่งผลให้การดำเนินการล่าช้า และแรงงานได้บัตรภายหลังจดทะเบียนหลายวัน
3. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจที่จะช่วยให้การดำเนินจดทะเบียนประสบความสำเร็จ เช่น ไม่รู้จักชื่อเมืองในพม่าที่เป็นบ้านเกิดแรงงานต่างด้าว ส่งผลให้ระบุข้อมูลผิด
4. กระบวนการจดทะเบียนขาดความรัดกุมในเรื่องของข้อมูล ส่งผลให้ข้อมูลที่ได้อาจผิดพลาดและไม่น่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นผลมาจาก

- ไม่มีการกำหนดแบบฟอร์มสำหรับระบุข้อมูลที่ต้องการทราบล่วงหน้า
 - ใช้หลักฐานในการจดทะเบียนน้อยมาก และยังขาดการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับ เช่น เจ้าหน้าที่ระบุสัญชาติแรงงานต่างด้าวตามที่แรงงานบอกโดยไม่ต้องใช้หลักฐานใดๆมายืนยัน
 - การพิมพ์ลายนิ้วมือไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ในภายหลัง
 - แรงงานต่างด้าวที่เป็นชนกลุ่มน้อยในพม่าต้องการให้ระบุเชื้อชาติตนเองความจริง ไม่ใช่ระบุว่าพม่า
5. การให้ทหารเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแถวทำให้การจดทะเบียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย แต่ยังคงมีกระบวนการนายหน้ารับเป็นนายจ้างหรือรับแทรกแถวเพื่อย่นระยะเวลาในการดำเนินการ ซึ่งมีข้าราชการรวมอยู่ด้วย

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการจดทะเบียนครั้งต่อไป :

1. ควรมีประชาสัมพันธ์ในรายละเอียดอย่างชัดเจนและเริ่มดำเนินการก่อนการจดทะเบียน โดยกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน ชัดเจน
2. กำหนดให้ระยะเวลาการผ่อนผันเป็นพิเศษแก่กิจการบางประเภทเช่น กิจการประมง
3. ประเมินการเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบริการจดทะเบียนให้เพียงพอกับจำนวนแรงงานต่างด้าวที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อไม่ทำให้การจดทะเบียนล่าช้า โดยฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ก่อนการจดทะเบียน และอาจจะมีการทดลอง ปฏิบัติก่อนการจดทะเบียนจริง ควรมีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการจดทะเบียนได้แก่ คอมพิวเตอร์ ให้เพียงพอกับจำนวนแรงงานต่างด้าวและเตรียมพร้อมทั้งสถานที่อาคารที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น ไฟฟ้าดับ เป็นต้น
4. ใช้หลักฐานของแรงงานต่างด้าวที่สามารถบ่งชี้ว่าเป็นแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองจริง เช่น บัตรประจำตัวของแรงงานต่างด้าว เป็นต้น และควรใช้ชื่อ / ชื่อสกุลของแรงงานต่างด้าวตามจริง เป็นต้น
5. การพิมพ์ลายนิ้วมือควรทำในลักษณะเหมือนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติคือ พิมพ์ทั้ง 10 นิ้วและควรใช้หมึกที่ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อยู่

6. มีบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับบุคคลที่ทำงานปลอมแปลงเอกสารและเป็นนายหน้าในการจดทะเบียน และกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร่วมมือกับกระบวนการเหล่านี้
7. ควรมีอาสาสมัครจากองค์กรพัฒนาเอกชนหรือสถานประกอบการที่มีคนไทยที่พูดภาษาพม่าได้ เพื่อจะสื่อสารกับแรงงานต่างด้าวที่มาจดทะเบียนได้ และยังเป็นการใช้หลัก “ธรรมาภิบาล” คือให้เจ้าของกิจการหรือภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง
8. ขณะที่แรงงานต่างด้าวเดินทางมาจดทะเบียน ควรให้ความปลอดภัย เพราะยังพบว่าบางรายโดนจับขณะมาขึ้นทะเบียน

การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวภายหลังการจดทะเบียน :

1. มีองค์กรเฉพาะที่ทำหน้าที่ดูแลและจัดการบริหารแรงงานต่างด้าว โดยมีอำนาจในการประสานงานระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
2. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะให้มีส่วนร่วมในคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กปร.)
3. มีนโยบายที่ชัดเจนสำหรับแรงงานต่างด้าว รวมถึงครอบครัวและผู้ติดตาม
4. บางอาชีพ เช่น ผู้รับใช้ในบ้าน หรือ แรงงานในกิจการพิเศษที่ไม่มีนายจ้าง (พ.2) ไม่ควรอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวทำ
5. ต้องมีการฝึกอบรมทักษะแรงงานไทย
6. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ใน MOU ที่รัฐบาลไทยจะทำกับรัฐบาลพม่า
7. สร้างสภาพบังคับให้เกิดขึ้นกับแรงงานและนายจ้างทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน และให้แรงงานที่จดทะเบียนพบกับัตรติดตัวตลอดเวลา
8. มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งประเทศ
9. คู่મครองอย่างเป็นทางการสำหรับแรงงานต่างด้าวที่ดำเนินการถูกต้องกฎหมาย ให้การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับคนไทย เช่น การรักษาพยาบาลในโรงพยาบาล เป็นต้น
10. มีกระบวนการระงับข้อพิพาทแรงงานพิเศษเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวที่มีผลบังคับใช้ทันที
11. มีช่องทางกระจายข่าวสารที่จำเป็น เช่น กฎหมาย ให้แก่แรงงานต่างด้าว เพื่อแรงงานจะได้ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง
12. เข้มงวดกับกระบวนการค้าแรงงานเถื่อน

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปข้อมูลและประมาณการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง

จากแบบสรุปลสถานการณ์แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ทั่วประเทศ สรุปได้ดังนี้

1. มีจำนวนแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียน 568,249 คน จำแนกเป็นสัญชาติพม่า 451,335 คน ลาว 59,358 คน และกัมพูชา 57,556 คน

2. มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งหลบหนีนายจ้าง 2,744 คน

3. มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ตาย 47 คน

4. มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งออก 5,145 คน

5. คาดว่ามีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ยังไม่มาขึ้นทะเบียน 38,861 คน

6. ประมาณการแรงงานต่างด้าวที่จะมายื่นต่ออายุใบอนุญาต 333,844 คน

โดยมีรายละเอียด จำแนกตามภาคดังนี้

1. กรุงเทพมหานคร มีจำนวนแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียน 110,536 คน จำแนกเป็นสัญชาติพม่า 76,586 คน ลาว 25,356 คน และกัมพูชา 8,594 คน

มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งออก 1,178 คน

ประมาณการแรงงานต่างด้าวที่จะมายื่นต่ออายุใบอนุญาต 109,358 คน

2. ภาคกลาง มีจำนวนแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียน 124,666 คน จำแนกเป็นสัญชาติพม่า 104,979 คน ลาว 11,339 คน และกัมพูชา 8,348 คน

มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งหลบหนีนายจ้าง 1,309 คน

มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ตาย 31 คน

มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งออก 1,843 คน

คาดว่ามีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ยังไม่มาขึ้นทะเบียน 5,999 คน

ประมาณการแรงงานต่างด้าวที่จะมายื่นต่ออายุใบอนุญาต 92,669 คน

3. ภาคตะวันออก มีจำนวนแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียน 62,548 คน จำแนกเป็นสัญชาติพม่า 24,040 คน ลาว 7,361 คน และกัมพูชา 31,147 คน

มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งหลบหนีนายจ้าง 226 คน

มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ตาย 4 คน

มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งออก 774 คน

คาดว่ามีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ยังไม่มาขึ้นทะเบียน 118 คน

ประมาณการแรงงานต่างด้าวที่จะมายื่นต่ออายุใบอนุญาต 34,255 คน

4. ภาคตะวันตก มีจำนวนแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียน 37,545 คน จำแนกเป็นสัญชาติพม่า 35,261 คน ลาว 1,485 คน และกัมพูชา 799 คน

มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งหลบหนีนายจ้าง	331 คน
มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ตาย	5 คน
มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งออก	401 คน
คาดว่า มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ยังไม่มาขึ้นทะเบียน	500 คน
ประมาณการแรงงานต่างด้าวที่จะมายื่นต่ออายุใบอนุญาต	32,780 คน

5. ภาคเหนือ มีจำนวนแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียน 102,039 คน จำแนกเป็นสัญชาติพม่า 100,530 คน ลาว 1,338 คน และกัมพูชา 171 คน

มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งหลบหนีนายจ้าง	162 คน
มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ตาย	4 คน
มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งออก	126 คน
คาดว่า มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ยังไม่มาขึ้นทะเบียน	93 คน
ประมาณการแรงงานต่างด้าวที่จะมายื่นต่ออายุใบอนุญาต	9,069 คน

6. ภาคตะวันออก/เจียงเหนือ มีจำนวนแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียน 12,132 คน จำแนกเป็นสัญชาติพม่า 2,018 คน ลาว 9,334 คน และกัมพูชา 780 คน

มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งหลบหนีนายจ้าง	170 คน
มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ตาย	1 คน
มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งออก	150 คน
คาดว่า มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ยังไม่มาขึ้นทะเบียน	2,751 คน
ประมาณการแรงงานต่างด้าวที่จะมายื่นต่ออายุใบอนุญาต	7,377 คน

7. ภาคใต้ มีจำนวนแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียน 118,783 คน จำแนกเป็นสัญชาติพม่า 107,921 คน ลาว 3,145 คน และกัมพูชา 7,717 คน

มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งหลบหนีนายจ้าง	546 คน
มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ตาย	2 คน
มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่แจ้งออก	673 คน

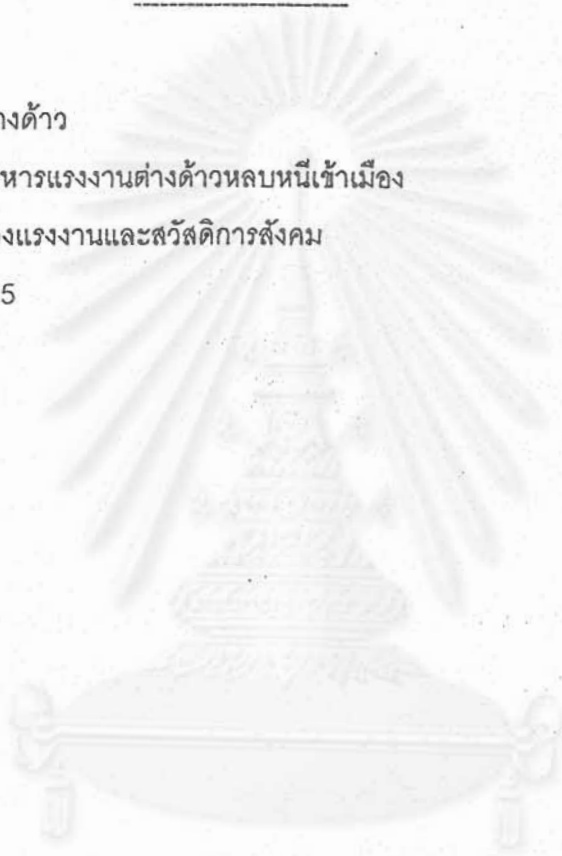
คาดว่าจะมีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ยังไม่มาขึ้นทะเบียน	29,400 คน
ประมาณการแรงงานต่างด้าวที่จะมายื่นต่ออายุใบอนุญาต	48,336 คน

กลุ่มงานทะเบียนแรงงานต่างด้าว

สำนักงานคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

วันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2545

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง
ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544

สำนักงานคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ขอสรุปผลการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 จำแนกตามกิจการ มีรายละเอียดดังนี้

(1) ตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน ถึงวันที่ 25 ตุลาคม 2544 รวม 32 วัน มีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง มาขึ้นทะเบียน ทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 568,249 คน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ตามประเภทกิจการ ดังนี้

1. กิจการพิเศษ พ1 (มีนายจ้าง)	150,282 คน	คิดเป็นร้อยละ 26.45
2. กิจการประมงทะเล	103,375 คน	คิดเป็นร้อยละ 18.19
3. กิจการพืชไร่ทำสวน	103,338 คน	คิดเป็นร้อยละ 18.19
4. ผู้รับใช้ในบ้าน	82,389 คน	คิดเป็นร้อยละ 14.50
5. กิจการก่อสร้าง คานเรือ	47,320 คน	คิดเป็นร้อยละ 8.33
6. กิจการเลี้ยงหมู กุ้ง	29,613 คน	คิดเป็นร้อยละ 5.21
7. กิจการพิเศษ พ2 (ไม่มีนายจ้าง)	26,712 คน	คิดเป็นร้อยละ 4.70
8. กิจการเคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง	14,090 คน	คิดเป็นร้อยละ 2.48
9. กิจการโรงสีข้าว	6,195 คน	คิดเป็นร้อยละ 1.09
10. กิจการโรงงานทำอิฐ ทำโอ่ง	3,545 คน	คิดเป็นร้อยละ 0.62
11. กิจการเหมืองแร่	1,387 คน	คิดเป็นร้อยละ 0.24

(2) ภาคที่มีการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวมากที่สุด ดังนี้

1. ภาคกลาง จำนวน 13 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดชัยนาท นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง อุทัยธานี จำนวนแรงงานต่างด้าว 124,666 คน คิดเป็นร้อยละ 21.94

2. ภาคใต้ จำนวน 14 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี จำนวนแรงงานต่างด้าว 118,783 คน คิดเป็นร้อยละ 20.90

3. กรุงเทพมหานคร จำนวนแรงงานต่างด้าว 110,536 คน คิดเป็นร้อยละ 19.45

4. ภาคเหนือ จำนวน 16 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุดรดิตถ์ จำนวนแรงงานต่างด้าว 102,039 คน คิดเป็นร้อยละ 17.96

5. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 8 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง สระแก้ว จำนวนแรงงานต่างด้าว 62,548 คน คิดเป็นร้อยละ 11.01

6. ภาคตะวันตก จำนวน 5 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดกาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี จำนวนแรงงานต่างด้าว 37,545 คน คิดเป็นร้อยละ 6.61

7. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 19 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุดรธานี อุบลราชธานี จำนวนแรงงานต่างด้าว 12,132 คน คิดเป็นร้อยละ 2.13

(3) กิจกรรมที่มีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองขึ้นทะเบียนมากที่สุด 3 ลำดับแรกของภาค มีรายละเอียดดังนี้

1. กิจกรรมพืชไร่ทำสวน

ภาคใต้	จำนวน	39,946 คน	คิดเป็นร้อยละ	38.66
ภาคเหนือ	จำนวน	31,481 คน	คิดเป็นร้อยละ	30.46
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน	12,627 คน	คิดเป็นร้อยละ	12.22

2. กิจกรรมเหมืองแร่เหมืองหิน

ภาคตะวันตก	จำนวน	669 คน	คิดเป็นร้อยละ	48.23
ภาคเหนือ	จำนวน	291 คน	คิดเป็นร้อยละ	20.98
ภาคใต้	จำนวน	224 คน	คิดเป็นร้อยละ	16.15

3. กิจกรรมเครื่องเคลือบดินเผา

ภาคตะวันตก	จำนวน	1,346 คน	คิดเป็นร้อยละ	37.94
ภาคเหนือ	จำนวน	995 คน	คิดเป็นร้อยละ	28.04
ภาคกลาง	จำนวน	501 คน	คิดเป็นร้อยละ	14.12

4. กิจกรรมก่อสร้าง คานเรือ

ภาคใต้	จำนวน	15,097 คน	คิดเป็นร้อยละ	31.90
ภาคกลาง	จำนวน	10,225 คน	คิดเป็นร้อยละ	21.61
กรุงเทพฯ	จำนวน	8,637 คน	คิดเป็นร้อยละ	18.25

5. กิจการโรงสีข้าว

ภาคกลาง	จำนวน	2,168 คน	คิดเป็นร้อยละ	35.00
ภาคตะวันตก	จำนวน	1,330 คน	คิดเป็นร้อยละ	21.47
ภาคเหนือ	จำนวน	1,094 คน	คิดเป็นร้อยละ	17.66

6. กิจการเลี้ยงสัตว์

ภาคตะวันออก	จำนวน	7,246 คน	คิดเป็นร้อยละ	24.47
ภาคใต้	จำนวน	7,142 คน	คิดเป็นร้อยละ	24.12
ภาคกลาง	จำนวน	6,593 คน	คิดเป็นร้อยละ	22.26

7. กิจการประมงทะเล ต่อเนื่องประมงทะเล

ภาคกลาง	จำนวน	42,289 คน	คิดเป็นร้อยละ	40.91
ภาคใต้	จำนวน	36,342 คน	คิดเป็นร้อยละ	35.16
ภาคตะวันออก	จำนวน	19,157 คน	คิดเป็นร้อยละ	18.53

8. กิจการเคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง

กรุงเทพฯ	จำนวน	4,612 คน	คิดเป็นร้อยละ	32.73
ภาคกลาง	จำนวน	3,128 คน	คิดเป็นร้อยละ	22.20
ภาคเหนือ	จำนวน	2,889 คน	คิดเป็นร้อยละ	20.50

9. ผู้รับใช้ในบ้าน

กรุงเทพฯ	จำนวน	45,130 คน	คิดเป็นร้อยละ	54.78
ภาคกลาง	จำนวน	13,005 คน	คิดเป็นร้อยละ	15.78
ภาคเหนือ	จำนวน	9,883 คน	คิดเป็นร้อยละ	12.00

10. กิจการพิเศษ พ1 (มีนายจ้าง)

ภาคเหนือ	จำนวน	39,445 คน	คิดเป็นร้อยละ	26.25
กรุงเทพฯ	จำนวน	38,882 คน	คิดเป็นร้อยละ	25.87
ภาคกลาง	จำนวน	36,817 คน	คิดเป็นร้อยละ	24.50

11. กิจการพิเศษ พ2 (ไม่มีนายจ้าง)

กรุงเทพฯ	จำนวน	11,353 คน	คิดเป็นร้อยละ	42.50
ภาคเหนือ	จำนวน	7,804 คน	คิดเป็นร้อยละ	29.22
ภาคกลาง	จำนวน	2,536 คน	คิดเป็นร้อยละ	9.49

(4) กิจกรรมที่มีการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวมากที่สุด 3 ลำดับแรก ในแต่ละภาค มีรายละเอียดดังนี้

1. กรุงเทพฯ
 - ผู้รับใช้ในบ้าน จำนวน 45,130 คน คิดเป็นร้อยละ 40.83
 - กิจการพิเศษ พ1 (มีนายจ้าง) จำนวน 38,882 คน คิดเป็นร้อยละ 35.18
 - กิจการพิเศษ พ2 (ไม่มีนายจ้าง) จำนวน 11,353 คน คิดเป็นร้อยละ 10.27
2. ภาคกลาง
 - กิจการประมงทะเล ต่อเนื่องฯ จำนวน 42,289 คน คิดเป็นร้อยละ 33.92
 - กิจการพิเศษ พ1 (มีนายจ้าง) จำนวน 36,817 คน คิดเป็นร้อยละ 29.53
 - ผู้รับใช้ในบ้าน จำนวน 13,005 คน คิดเป็นร้อยละ 10.43
3. ภาคตะวันออก
 - กิจการประมงทะเล ต่อเนื่องฯ จำนวน 19,157 คน คิดเป็นร้อยละ 30.63
 - กิจการพืชไร่ทำสวน จำนวน 12,627 คน คิดเป็นร้อยละ 20.19
 - กิจการพิเศษ พ1 (มีนายจ้าง) จำนวน 9,774 คน คิดเป็นร้อยละ 15.63
4. ภาคตะวันตก
 - กิจการพืชไร่ทำสวน จำนวน 9,525 คน คิดเป็นร้อยละ 25.37
 - กิจการพิเศษ พ1 (มีนายจ้าง) จำนวน 9,201 คน คิดเป็นร้อยละ 24.51
 - กิจการเลี้ยงสัตว์ จำนวน 5,655 คน คิดเป็นร้อยละ 15.06
5. ภาคเหนือ
 - กิจการพิเศษ พ1 (มีนายจ้าง) จำนวน 39,445 คน คิดเป็นร้อยละ 38.66
 - กิจการพืชไร่ทำสวน จำนวน 31,481 คน คิดเป็นร้อยละ 30.85
 - ผู้รับใช้ในบ้าน จำนวน 9,883 คน คิดเป็นร้อยละ 9.69
6. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 - กิจการพิเศษ พ1 (มีนายจ้าง) จำนวน 4,150 คน คิดเป็นร้อยละ 34.21
 - ผู้รับใช้ในบ้าน จำนวน 3,006 คน คิดเป็นร้อยละ 24.78
 - กิจการพิเศษ พ2 (ไม่มีนายจ้าง) จำนวน 2,252 คน คิดเป็นร้อยละ 18.56
7. ภาคใต้
 - กิจการพืชไร่ทำสวน จำนวน 39,946 คน คิดเป็นร้อยละ 33.63
 - กิจการประมงทะเล ต่อเนื่องฯ จำนวน 36,342 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60

กิจการก่อสร้าง คานเรือ จำนวน 15,097 คน คิดเป็นร้อยละ 12.71

(5) กิจการที่มีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองขึ้นทะเบียนมากที่สุด 3 ลำดับแรกของจังหวัด มีรายละเอียดดังนี้

1. กิจการพืชไร่ทำสวน
 - จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 13,831 คน คิดเป็นร้อยละ 13.38
 - จังหวัดตาก จำนวน 11,056 คน คิดเป็นร้อยละ 10.70
 - จังหวัดพังงา จำนวน 7,711 คน คิดเป็นร้อยละ 7.46
2. กิจการเหมืองแร่เหมืองหิน
 - จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 431 คน คิดเป็นร้อยละ 31.07
 - จังหวัดราชบุรี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 11.61
 - จังหวัดสระบุรี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 8.72
3. กิจการเครื่องเคลือบดินเผา
 - จังหวัดราชบุรี จำนวน 877 คน คิดเป็นร้อยละ 24.72
 - จังหวัดตาก จำนวน 501 คน คิดเป็นร้อยละ 14.12
 - จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 6.34
4. กิจการก่อสร้าง คานเรือ
 - จังหวัดภูเก็ต จำนวน 9,602 คน คิดเป็นร้อยละ 20.29
 - กรุงเทพฯ จำนวน 8,637 คน คิดเป็นร้อยละ 18.25
 - จังหวัดชลบุรี จำนวน 3,345 คน คิดเป็นร้อยละ 7.07
5. กิจการโรงสีข้าว
 - จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 876 คน คิดเป็นร้อยละ 14.14
 - จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 855 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80
 - จังหวัดสระบุรี จำนวน 625 คน คิดเป็นร้อยละ 10.09
6. กิจการเลี้ยงสัตว์
 - จังหวัดนครปฐม จำนวน 3,791 คน คิดเป็นร้อยละ 12.80
 - จังหวัดราชบุรี จำนวน 3,208 คน คิดเป็นร้อยละ 10.83
 - จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 2,527 คน คิดเป็นร้อยละ 8.53
7. กิจการประมงทะเล ต่อเนื่องประมงทะเล
 - จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 32,759 คน คิดเป็นร้อยละ 31.69

จังหวัดระนอง	จำนวน 9,034 คน คิดเป็นร้อยละ 8.74
จังหวัดปัตตานี	จำนวน 7,446 คน คิดเป็นร้อยละ 7.20
8. กิจการเคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง	
กรุงเทพฯ	จำนวน 4,612 คน คิดเป็นร้อยละ 32.73
จังหวัดตาก	จำนวน 1,556 คน คิดเป็นร้อยละ 11.04
จังหวัดระนอง	จำนวน 1,147 คน คิดเป็นร้อยละ 8.14
9. ผู้รับใช้ในบ้าน	
กรุงเทพฯ	จำนวน 45,130 คน คิดเป็นร้อยละ 54.78
จังหวัดนนทบุรี	จำนวน 3,586 คน คิดเป็นร้อยละ 4.35
จังหวัดตาก	จำนวน 3,431 คน คิดเป็นร้อยละ 4.16
10. กิจการพิเศษ พ1 (มีนายจ้าง)	
กรุงเทพฯ	จำนวน 38,882 คน คิดเป็นร้อยละ 25.87
จังหวัดตาก	จำนวน 26,389 คน คิดเป็นร้อยละ 17.56
จังหวัดสมุทรสาคร	จำนวน 9,955 คน คิดเป็นร้อยละ 6.62
11. กิจการพิเศษ พ2 (ไม่มีนายจ้าง)	
กรุงเทพฯ	จำนวน 11,353 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50
จังหวัดเชียงใหม่	จำนวน 2,875 คน คิดเป็นร้อยละ 10.76
จังหวัดตาก	จำนวน 2,292 คน คิดเป็นร้อยละ 8.58

กลุ่มงานทะเบียนแรงงานต่างด้าว

สำนักงานคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

วันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2545

This document is the property of Thailand Information Center (TIC), Centers of Academic Resources and is to be returned within two weeks to the Thailand Information Center, Centers of Academic Resources, Chulalongkorn University"